ԺԱ. ՏԱՐԻ 3180 (Ն. Տ.) 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894 26 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1312 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
առ Խմբագրութիւն
Արեւելք Օրագրի
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible] արժէք ... 150
» » Վեցամսեայ ... 75
» » Եռամսեայ ... 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան ... 56
» » Վեցամսեայ ... 28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց բաժանորդ [illegible] Դրուշ 50
Խմբագրութեանս [illegible] կամ [illegible] գրութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ
ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ապրիլ 11ին, Էլ-Գօհէրէ շոգենաւը Աղեքսանդրիոյ կրկնաւաղան նաւահանգիստը մտաւ, եւ ծովային վարչութեան ձեւակերպութիւնները կատարուելէ յետոյ, դուրս ելլելով, ուղղակի Ս. Պօղոս-Պետրոս Նորակերտ եկեղեցին գացինք, ուր հիւրընկալուեցանք Ս. Երուսաղիմայ միաբան նորընծայ վարդ. Խաչայեան Կիւրեղ Սարկաւագէն։

Տենդոտ փափաք մը կը տածէի ժամ առաջ այցելել Աղեքսանդրիա եւ իր Արուեստահանդէսը։ Առաջին անգամ կազմակերպուած էր սոյնօրինակ հաստատութիւն մը Եգիպտոսի մէջ։

Արուեստահանդէսին շէնքը կառուցուած էր Շէրիֆ-Փաշա Ճատտէսի ընուած պողոտային մօտ՝ Մուխատտա Ճատտէսին՝ վախճանեալ Թօսուն փաշայի ընդարձակ գետնին վրայ։

Սոյն հաստատութեան սկզբնապատճառ կը նկատուի Թօփհանէի նախկին հռչակաւոր ճարտարապետ սպանիացի Պ. Հօրմէտան, որ Արուեստահանդէսին յատակագիծը արաբական ճարտարապետութեամբ պատրաստելով՝ յատուկ մասնախումբի մը միջոցաւ Խտիվին մատուցած, եւ Նորին Բարձրութեան հաճութիւնը առնուելէ յետոյ քիչ ժամանակուան մէջ խնայողական կերպով՝ այն է 3000 լիրայով (1) ի յամբոյկ հանուած է։

Արուեստահանդէսը ապրիլ 10ին բացուեցաւ հանդիսապէս։

Մէկ խօսքով, Արուեստահանդէսի բազմակողմանի կազմակերպութիւնը կատարեալ էր։ Եւ արդարեւ, դժուարահաճ Եւրոպացիները գոհ ընելու չափ աշխատուած ձեռնարկութիւն մը՝ իւր տեսակին մէջ։

Ապրիլ 12ին, բաղդաւորուեցանք այցելել Արուեստահանդէսը, որու ամեն կողմերը երփներանգ դրօշակներով եւ գոյնզգոյն ծաղիկներով զարդարուած էին։ Արուեստահանդէսին տարածութեան չափով՝ գեղեցիկ եւ ճաշակաւոր պարտէզ մը յօրինուած էր, որուն մէջ այլ եւ այլ փոքրիկ [illegible] կամ [illegible]՝ Սարակինոսեան ճարտարապետութեամբ պատրաստուած էին եւ նուրբ ճաշակաւ կահաւորուած, որոց մին յատկացուած էր Բարձր. Խտիվին։

Պարտէզը կը գտնուէին ելեկտրական լուսով ջրացայտներ, լճնատարր աւազանի մը մէջ, որ շինուած է Եգիպտական մոզայիք քարերով։

Փառաւոր սրճարան մը կար, ուր այցելուները հանգիստ կ'առնէին, եւ զինուորական նուագախումբ մը՝ շարունակ կը հնչեցնէր եւրոպական եւ արաբական եղանակներ։

Սրճարանին կից կոկիկ Թատրոն մ'ալ հաստատուած էր, ուր Իտալիայէն յատկապէս բերուած 24 հոգիներէ բաղկացեալ Թատերախումբը Ներկայացումներ տալ կը պատրաստուէր։

Այցելուաց պէսպիսութիւնն ու այլատարազ հանդերձներն ոչ նուազ շահագրգիռ տեսարան մը կ'ընծայէին։ Հո՛ն կը տեսնուէին ճելէպիէ հագած Պէրպէրիստանցին, կարմիր փէսով Թունուզցին, մերկալանջ Սահարացին, երկար սեւ եւ կամ կարճ ու գոյնզգոյն գլխարկով Եւրոպացին, ճերմակ գլուխ Ճեզայիրցին, սեւամորթ Հօթէնթոթցին, սպիտակ Քօրէացին, դեղնագոյն Թիպէթցին, կարմրամորթ Մոնկոլը, գըլխագերծ Զինացին, ծոպազարդ Ճաբոնցին, գորշազգեստ Զանկէպարցին, հապարալը Եթովպուհին, սեւազգեստ Քափրաստանցին. եւ եթէ չէք ձանձրանար, յիշեցէք շատ մը աշխարհագրական անուններ, որոցմէ Ներկայացուցիչներ անպատճառ պիտի գտնէք հո՛ն, հոգ չէ թէ անոնք աշխարհիս ո՛ր մասերէն ալ եկած ըլլան։

Գունաւորուած մըցակայներով եւ բազմերանգ դրօշներով զարդարուած էր մուտք կամարը։

Շրջափակէն դուրս կը տեսնուէին գմբեթազարդ փոքրիկ շէնքեր, դրօշազարդ աշտարակներ, արաբական ճարտարապետութեամբ աղօթատեղի մը։

Ցուցասրահներուն մէջ ուրոյն ուրոյն քաջայարմար շարուած էին արաբական գեղարուեստից հաւաքածոյք։

Կային զանազան գոհարեղինաց, արծաթահիւս եւ ոսկեճամուկ դիպակներու, Թանկագին կերպասեղինաց, բուրդէ, բամպակէ եւ վուշէ հիւսուածքներու, կիտուածանկար ճենապակիներու, հանքագործութեան տակուն նիւթերու, ձիերու ասպազէնի նմոյշներու, եւ այլ երեզինաց ու կարասեաց հարուստ մթերքներ, որոնք կատարելագործութեան եւ ճաշակի ընտրութեան դրոշմը կը կրէին։

Ոչ նուազ հետաքրքրական էր՝ նահապետական գործիքներով հին արաբական կարասեաց եւ մետաքսեղէնի պատրաստուիլը ի ներկայութեան երկսեռ այցելուաց։

Ասոնք գործողները՝ բոպիկ Ֆէլլահներ էին, որոց մէջ շատերը իրենց մայրենի լեզուներնուն պէս կ'արտասանէին անգլիարէն, ֆրանսերէն, իտալերէն եւ յունարէնը։

Արուեստահանդէսին մէջ ինըսունամեայ ծերունի արուեստագէտ արաբ մը տեսայ, որ առանց խոշորացոյցի, հաւկիթին վրայ՝ մանրադիտով տեսնուելու չափ բարակութեամբ եւ նրբութեամբ նկարներ, համայնացոյց տեսարաններ կը գծէր, կը նկարէր։

Կային հո՛ն տեղացի սատափագործներ, որոնք Բեդղեհէմցիներէն աւելի ճարտար եւ մասնագէտ կ'երեւային իրենց ձեռակերտներուն մէջ։

Եւ ամենէն զարմանալին էր, երկու վայրկեան մէջ՝ ջուրի այլ եւ այլ հողի ամաններ կերտելնին։ Վայրկենական արագութեամբ՝ ումբաձեւ ջրամաններ կ'արտադրէին ինքնագիծ մեքենայով մը՝ ի տես յաճախորդաց։

Յիշատակելի է ելեկտրիկով ժամացոյցը, ինչպէս նաեւ ջուրը զտելու կամ մաքրելու համար նոր գիւտը կամ գործիքը։ Նոյնպէս, առաջնակարգ եւ ճարտարարուեստ գրիչները եւ ատաղձագործութեան գեղակերտ նմոյշները։

Ցուցադրիներուն թիւը չկրցի իմանալ։ Սակայն արուեստահանդէսին մէջ Եգիպտոսի բոլոր արտադրութիւնները կը գտնուէին։ Կոնաձեւ շաքարը, այլ եւ այլ մեծութեամբ ձուլուած, գրեթէ բրգաձեւ աշտարակ մը կազմած էր։

Այլեւ բրինձը, խաշխէն, շաքարեղէգը, ցորենը, եգիպտացորենը, պըղպեղը, զանազան հատեմներ, լեզակը, ներկի նիւթեր, քօքօյ, խէժ, խնկեղէնք, ազնիւ փայտեր, եղենոս, փղոսկրը, տեղական արտադրութեանց մէջ իրենց կարեւոր եւ առանձին տեղերն ունէին։

Ցուցասրահներուն մէջ Լեռօսցի հարուստ նպարավաճառներն ալ կը փայլէին՝ իրենց պատրաստել տուած ալքոլական ազնուագոյն ըմպելիներովը, ամենքն ալ տեղական շամիչէ հանուած, եւ գեղեցիկ ու զարդարուն շիշերու մէջ լեցուած։

Փափկաճաշակ ընթերցողաց համար նուազ նշանակելի չէին ցուցահանդէսին «պանանական» օշարակներն, որոնք շինուած էին անանասէ կամ մայրախնձորէ, մօզէ, բըմնաւուլայէ, արմաւէ եւ այլ տեղական պտուղներէ ու միրգերէ։ Սոյն օշարակներէն ընտրելագոյնները պատրաստելու մասնագիտութեան համբաւը կը վայելէ, ի Գահիրէ, Ապտինի պալատին պողոտային վրայ դեղագործութեամբ զբաղող Հայ երիտասարդ մը, Երուսաղէմացի Նալբանդեանց Եսայի Էֆէնտին, որ իւր ուսումը ի լեզուագիտութիւնը Ս. Երուսաղիմայ ժառանգաւորաց վարժարանին մէջ ընդունած է։

Արուեստահանդէսին ծխախոտներու մթերքն ալ բաւական փայլ մը տուած էին նոյն հաստատութեան, մանաւանդ հայ արուեստագիտութեան։

Ժապաւէններով կապուած էին ոսկեգոյն ծխախոտներով պատրաստուած Եգիպտական համբաւաւոր սիկառէթները եւ գոյնզգոյն նկարազարդ տուփերու մէջ զետեղուած՝ ծխախոտները, որք իրենց անակարար ազնուութեամբը եւ անոյշ բոյրովը մեծ հռչակ ունէին ամեն տեղ, եւ մեծաքանակ սպառում կ'ընեն Եւրոպայի վրայ։

Ասոնք կը պատրաստուին մեծագոյն մասամբ՝ ի Գահիրէ, Մատթէոսեան Կարապետ եւ Սմնոսեան Յակոբ Էֆէնտիներուն բացած ծխախոտի ընդարձակ գործարաններուն մէջ։

Թողո՛ւնք Թաւիշի, անդուսի եւ մետաքսի վրայ բանուած ընտիր ձեռագործները, Աբրահամ Բարթող պէյի նազելաշուք դուստրը՝ Օրիորդ Ռօզա, Բարձր. Խտիւ Ապպաս փաշայի պատկերը շինած էր մազերէ հիւսուած եւ ի ցոյց դրած էր Արուեստահանդէսին մէջ, ինչպէս նաեւ արուեստագէտ Օրիորդ Առաքելեան՝ իր խնամօք պատրաստած լուսանկարներն։ Վաճառական քաղաքի մը համար անսպասելի էր արդարեւ քիչ ժամանակուան մէջ պատկերահանութեան մասին հարուստ հաւաքածոյ մը ունենալ, յորում ի մէջ այլոց, Այվազովսքիի մէկ նոր ծովանկարն ալ գտնուէր։

Անուրանալի է որ, պատկերաց եւ նկարներու համար ամենէն ընդարձակ սրահները յատկացուցած էին։

Ս. Ց. ՄԵՑՎԱՉԵԱՆ

Շարունակելի

---

(1) Մինչդեռ այդ շինութիւնը 15,000 լիրայով յօրինուելու հսկայ գործ մը կ'ենթադրուի ձեռնհաս գնահատողաց կողմանէ։

ՏԻՒՄԱՅԻ ԿԵԱՆՔԷՆ ՄԱՆՐԱԴԷՊՔԵՐ

Ալեքսանդր Տիւմա հօր գրչին դիւրասահութիւնը հրաշալի էր իր յիշողութեանը պէս. աշխատելու համար պէտք չունէր առանձնանալու. ամբոխի մէջ կը գրէր։

Ամեն կարգի այցելուներուն թիւն անհաշուելի էր. իր սենեակին հնչակը առտուընէ մինչեւ իրիկուն չէր դադրեր զարնուելէ. Փարիզի չորս անկիւններէն ձեռագիրներ կը բերէին իրեն։ Բոլոր երիտասարդ գրողները, գիտնալով անոր հոգիին բարութիւնը, ամենէն աւելի Ալեքսանդր Տիւմային կը դիմէին։ Օր մը, նորատի երիտասարդ մը եկաւ կարդալ իր ոտանաւոր մէկ թատերախաղը։ Առաջին արարէն ետք.

—Տղաս, ըսաւ մեծանուն գրագէտը, ձեր յանգերը շատ հարուստ չեն։

—Հարուստ չե՛ն բացագանչեց երիտասարդը, ձեռքէն ձգելով ձեռագիրը։

Եւ Ալեքսանդր Տիւմա, այդքան ցաւելով այդքան վիշտ պատճառելուն սկսնակի մը, առաւ գետնէն ձեռագիրը եւ նորատի գրագէտին տուաւ ըսելով.

—Ոչինչ բանի մը համար մի՛ վհատիք, զաւակս. ձեր յանգերն հարուստ չեն, այո, բայց դիւրասահ են։

⁂

Երբ երեւակայութիւնը ծուլանար եւ սակայն անպատճառ պէտք ըլլար թերթօնները լրագիրներուն ղրկելու, Տիւմա միջոց մը ի գործ կը դնէր, որուն հեղինակն ինք էր. կարճ եւ արագ խօսակցութիւններ կը գրէր. օրինակի համար.

—Ա՛հ, դո՞ւք էք։
—Ե՛ս եմ։
—Ձեզ կը սպասէի։
—Աւասիկ եմ։
—Եւ յաջողեցա՞ք։
—Յաջողեցայ։
—Իրա՞ւ։
—Իրա՛ւ։
—Ուրե՞մն։
—Լմնցաւ։
—Շատ աղէկ, խօսակցինք։
—Խօսակցինք։

Որովհետեւ տողի վրայ կը գրէր, եւ անշուշտ շատ սուղ, վերջ ի վերջոյ այս գիւտը նեղացուց լրագրին տնօրէնները։ Տիւքասիէ, որ Բռէսը կը վարէր, գնաց Տէնուայէէն գտաւ, Սիէգլի տնօրէնը, եւ ըսաւ անոր.

—Մեր թերթօններուն պարապութենէն չե՞ք սոսկար։ Մէկ տողի մէջ երկու բառ իսկ չկայ այլ եւս. աս սանկ չի կրնար շարունակուիլ։

Երկու տնօրէններն համաձայնեցան եւ իմացուցին Տիւմայի թէ որոշուած գինին կէսը միայն պիտի վճարուէր այն ամեն տողի համար որ բնագիրին մէջ միջոցին կէսը չանցնէր։ Տիւմայի սենեակը կը մտնէր երբ Տիւքասիէին նամակը ընդունեց. առաւ գրիչը, ամբողջ էջ մը աւրեց եւ ըսաւ.

—Է՛հ, մեռուցի զայն։

—Ո՞վ մեռուցիք։

—Կալիսոն, անխօսուկը մեռուցի։ Զինքը յատկապէս ստեղծած էի փոքր խօսքերու համար։ Բայց քանի որ ալ չեն վճարեր անոնց համար, նախամեծար կը համարիմ դիւցազներս խօսեցունել։

⁂

Սկզբամբ ամենուն հետ եզակի կը խօսէր, բացի Բօրշէէն, սեղանաւորէն, որ շատ կը գգուէր տեսնելով որ մեծ գրագէտը այն ընտանութեամբ չի վարուիր իրեն հետ, որով կը վարուի իր բարեկամներուն հետ։ Օր մը, Բօրշէ քաջալերելով.

—Պարոն Տիւմա, ըսաւ, ծառայութիւն մը պիտի խնդրեմ ձենէ։

—Ի՞նչ կ'ուզէք նայինք, սիրելի վարպետ, ըսաւ վիպասանը։

—Կուզեմ որ իմ ժամանակիս ամենէն մեծ մարդը եզակի խօսի հետս։

—Շատ աղէկ, սիրելի Բօրշէ, յիսուն ոսկի փոխ տուր ինծի։

⁂

Տիւմա տղու մը բոլոր քմահաճոյքներն ու բոլոր շռայլութիւնները պահած էր. շատ անգամ, երբ իր արժանապատուութիւնը խաղալիկ ըլլար, շարաճճի տղու մը պէս կը խածնէր զինք կճող ձեռքը։ Գիշեր մը, Թէադր-Ֆռանսէի մէջ, տեսաւ հանդիսատես մը որ կը քնանար Սումէի մէկ թատերախաղին ներկայացմանը միջոցին.

—Տես, ըսաւ Տիւմա իր արուեստակիցին, ահասիկ քու թատերախաղերուդ առաջ բերած ազդեցութիւնը։

Յաջորդ գիշերը Տիւմայի մէկ թատերախաղը կը ներկայացուէր. հեղինակը կը կենար նուագատեղիին դուռը։ Յանկարծ Սումէ կը զարնէ ուսին, պարոն մը կը ցուցնէ որ կը քնանար, եւ կծուանուշ ձայնով մը կ'ըսէ.

—Կը տեսնէք, սիրելի Տիւմա, թէ մարդ կրնայ քնանալ ձեր թատերախաղն ալ մտիկ ընելով։

—Սխա՞լ. երէկ գիշերուան պարոնն է որ դեռ չէ արթնցած, պատասխանեց Տիւմա։

ԱՂՕՐԱՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԻՐ ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ա.

Աւելի քան յիսուն տարի առաջ աղօրապանութեան վրայ ոչ գիրք մը եւ ոչ գըրուած մը կրնայինք գտնել Եւրոպայի մէջ. աղօրապանութիւնը կը նկատուէր խիստ պարզ եւ ընտանեկան գործերու կարգէն եւ ոչ ոք կրնար խորհիլ թէ փոքր ժամանակէ մը յետոյ՝ գիտութեան եւ արուեստի փառաւոր անունը պիտի կրէր այն։ Մեքենական հնարքներու մէջ աշխարհ շատ բան կը պարտի Անգլիոյ, սակայն իրողութիւն մ'է որ Անգլիա բարձր աղացման դրութիւնն (high milling system) փոխ առաւ Հունգարիայէն։ Զարմանալի երկիր մ'է այս, եւ աղօրապանին համար մեծ կարեւորութիւն ու արժէք ունի. քանզի անկէ ծագումն առին սոյն գիտութեան բոլոր յարակից հնարագործութիւնները։

Տր. Բէք աղօրապանութեան մէջ հնագոյն եւ ամենէն նշանաւոր հեղինակն է. սա Հունգարիոյ մէջ հիմն դրաւ իր գիտական քննութեանց եւ 1871ին հրատարակեց ի Փրակա «Die Mehe fabrication» անուն երկն, որ մեծ համբաւ ստացաւ իսկոյն։ Մր. Փաուլէս զայն 1887ին Անգլիարէնի վերածելով՝ աղացական գիտութեան ճաշակն ընծայեց իր հայրենի երկրին։ Ֆէրպէրն-Ուիլիըմ աղօրիքներու նկատմամբ թէեւ գրուած մ'ունէր, սակայն իր ժամանակին պէտքը լեցնելու անկարող ըլլալուն, պէտք էր որ այսպիսի թարգմանութիւն մը լինէր Անգլիոյ մէջ։

Անգլիացիք երբ նոր արուեստի մը ճաշակն առին, խորապէս իմաստասիրեցին նիւթը, եւ այսօր Միացեալ-Նահանգներն ալ հաշուելով կրնանք ըսել թէ սոյն նիւթին վրայ եղած հեղինակութիւնք եւ հրատարակուած թերթերու թիւն ամբողջ Եւրոպիոյ արտադրութեան տասնապատիկն է. Լոնտոն եւ Ամէրիքէն Միլըր ամսաթերթերն ամենածախ եւ գերագանցները կը նկատուին իրենց տեսակին մէջ, եւ նորանոր յայտնութիւնք հոն առաջին անգամ կը տեսնուին՝ հետաքրքրական եւ շահաւոր նիւթեր ընծայելով ընթերցողներուն։

Անգլիոյ եւ Միացեալ Նահանգաց մէջ աղացական տարբեր դրութեանց պաշտպան մասնախումբեր կան. ասոնք իրենց որոշեալ ժողովներն եւ գիշերային վարժարաններն ունին, այնպէս որ աղօրապան մը առանց դասախօսութեան գիտական հիմ մ'ունենալու ո՛չ կրնայ գործել եւ ոչ ալ կրնայ պատիւ ունենալ իր հաւասարներուն մէջ։ Շիքակոյի «Միլլըրն» անուանեալ աղօրապետաց ժողովները վճռական ազդեցութիւն ունին գրեթէ աշխարհի բոլոր աղացական դրութեանց վրայ. ամենէն անուանի արուեստագէտք անոր անդամակցած են եւ չը կայ նոր հնարք կամ գիւտ մը, որուն քննադատութիւնը վրիպի ժողովին տեսողութենէն։

Անգլիոյ մէջ Կլուսէսդրեան դրութիւնը հնագոյնն է. վարժարան մ'ունին, որ իր տեսակին մէջ այսօր կը գերազանցէ իր նըմանները. քոլէճներու շրջաններուն նման կանոնաւոր շրջաններ յատկացուած են, յորում ուսանողն աղօրապանութեան տեսութիւնն եւ յարակից գիտութիւնները ձեռք ձգելէ յետոյ՝ գործնական վարժութեան մ'ալ պիտի կրնայ ունենալ Սպէրթեան Աղօրիքին մէջ ի Կլուսէսթըր։ Կլուսէսթըրեան վարժարանն իրեն ուսուցչապետ ունի զՊ. Վօլըր, որուն վերջերս հրատարակած «Ներկայ Աղացմունք» անուն ընդարձակ գործը մեծ դիւրութիւններ ընծայելու ծառայեցին ոչ միայն երիտասարդ ուսանողին, այլ նաեւ աղօրիքներու անկիւններուն մէջ մաշած ծերունազարդ աղօրապաններուն։

Այսօր աղացական բազում դրութիւններ կան ցորենը ալիւրի փոխակերպելու, սակայն գիտութիւնը տակաւին եզրակացութեան մը յանգած չէ թէ ո՛րն է լաւագոյնը։ Դրութիւնք թէեւ բազում են, սակայն երկուքի կրնան վերածուիլ սա նկատմամբ որ մին ալիւրը կը ստանայ ցորենէն ուղղակի գործողութեամբ մը եւ փոքր ժամանակի մէջ, իսկ միւսն՝ անուղղակի գործողութեամբ եւ երկայն ժամանակի մէջ։ Այս պատճառաւ առաջինը կ'անուանուի «կարճ», իսկ վերջինը՝ «երկայն» դրութիւն։ Դրութեանց մէջ ուրիշ հիմնական տարբերութիւն մը կայ, սա թէ մին լաւագոյն ալիւրը՝ թանձր եւ ստորինը նուրբ, իսկ միւսն լաւագոյն ալիւրը նուրբ եւ ստորինը թանձր կը յօրինէ. առաջինն ամերիկեան եւ հունգարական, իսկ միւսն անգլիական եւ ֆրանսական աղօրիքներու յատկանիշն է։ Առաջին դրութեան համար լաւագոյն հեղինակ մ'է Ճէմս Ապէրնաթի իր «Ճշմարիտ Կարճ Դրութիւնը» անուն երկովը, իսկ երկրորդ դրութեան համար՝ Լուիզ Կիպսըն իր «Աստիճանաբար վերածմամբ Աղացումն» գործովը։ Սոքա երկուքն ալ ամերիկացի են, եւ հետաքրքիր ընթերցողը զայն ուսանելով՝ դրութեանց վրայ յստակ գաղափար մը կրնայ կազմել։

Խ. Ս. ԳՈՒՐԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (99)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԷՆԻՑԵԼԷԹԻ ՀՕՐԸ

—Պարզ հետաքրքրութիւն, կ'ըսէր ինքնիրեն, պարզ հետաքրքրութիւն։

Քանի մը վայրկեան ետքը գործն աւարտած էր։

Արկղիկն իր թեւերուն մէջն է։

Տուն կը տանի զայն։ Պարտէզին դուռը սողնակով գոցուած է. տանը դուռը բանալիքով կը գոցէ. հիմակ հանդարտ է. ոչ ոք անհանգիստ չպիտի ընէ զինքը եւ եթէ այցելու մըն ալ ներկայանայ յանկարծ, ժամանակ պիտի ունենայ պահելու այս ամենը, արկղիկ, դրամապանակ եւ պանքտոմս, դուռը բանալէ առաջ։

Բանալին կատարեալ չէ. մինչեւ ծայրը չմտներ. բայց խարտոցի ճարտար հարուածով մը այդ պակասութիւնը կը շտկուի եւ բանալին կը դառնայ։

Արկղիկը բաց է։

Հաստ կաշիէ խոշոր դրամապանակն ուռած է պանքտոմսերով, Ժաքթէն սեղանին վրայ կը պարպէ զայն, իր առջեւ։ Կը համրէ իր ընկերոջ գանձը։

Ինսունըինը։ Ոչ աւելի, ոչ պակաս, Բերսիլար չէր ստած, եւ Փլորաքի ուղեւորութիւնը Թագուն պատրուակ չունէր։

Ժաքթէն քիչ մը զայրոյթ զգաց այս բանէն։

Կ'ուզէր որ պակասութեան մէջ գտնայ իր ընկերը։

Այս կերպով իր հետաքրքրութիւնը նըւազ յանցապարտ պիտի երեւար իրեն։

—Կ'արգադրե՛նք, կ'ըսէ ինքնիրենը։

Եւ կը ժողվէ ցանուցիր տրցակները։

Բայց դանդաղօրէն կը գործէ... մատները ծանրցած են եւ ձեռքերն անճրկած...

Սիրտը կ'ուռի։

Հառաչներ կ'արձկէ երբ թէ խոշոր վիշտ մը յանկարծ տիրեցուցած ըլլար զինքը։

Այդ կապոյտ թուղթերը մատներուն կը փակչին. տրցակները ժողվելէ ետք նորէն կը ցրուէ՝ վերստին կարգի դնելու համար։

Իր գանձին, իր սեպհական պանքտոմսերուն հետ կրնար նոյն հաճոյքը վայելել. բայց միտքէն չէր անցներ. Բերսիլարինը կը հրապուրէր զինքն ու կը բռնէր։

Եւ սա հաշիւները կ'ընէր միտքէն։

—Ի՜նչ հարստութիւն սակայն, եթէ այս ամենը իմս ըլլար... Կերթայի քաղաքը կապրէի... Կամուսնանայի կնոջ մը հետ որ նոյնքան օժիտ բերէր... Գինի կունենայի մառանիս մէջ... Եւ գիտէի ինչպէս պիտի վատնէի հարստութիւնս... Գէթ, ուրիշներուն օգտակար պիտի ըլլայի, մինչ սա անպիտան Բերսիլարը չպիտի դպչի անոր... Այս ստակը պիտի մնայ հոն, ապարդիւն... Մէկ փափագ միայն պիտի ունենայ, անոր չդպչիլ... Ինչի՞ կը ծառայէ ստակ ունենալ, քանի որ չպիտի ծախսուի... Համրելու հաճոյքի՞ն համար. Գեղեցի՜կ հաճոյք... Նոյն բանն է կոյտ մը գայլախազներով յաւելումներ ընել...

Եւ կը շօշափէր փորձիչ պանքտոմսերը, կը ճմռթկէր զանոնք, կը դարձունէր ու դարձունէր, կը հոտուըտար։

—Հ՛ը, աղուոր կը հոտի, կ'ըսէր, վառ ակնարկով։

Յետոյ, աւելի մօտէն քննելով զանոնք.

—Զարմանք... կարծես ասոնք իմիններէս աւելի նոր են... Այո, անպատճառ... Ասոնք նոր պանքտոմսեր են որք երկար ատենէ ի վեր շրջաբերութեան մէջ չէին... մինչ իմիններս հին են, պատռտած են... կարկտուածներ ալ կան նամակադրոշմներով, ետեւի կողմէն...

Հեռացաւ փանդաւոր տրցակէն։

—Օ՛ն, իր ծակին մէջ դնելու է ասիկա, ծերուկ Ժաքթէնս...

Մօտեցաւ։

—Այո, տեղը դնելու է։

Եւ չէր կրնար զատուիլ անկից։

Վերջին խորհրդածութիւն մը։

—Ինչո՞ւ նոր պանքտոմսեր տուեր են անոր. վասնզի, ապահով եմ, իմիններս հին են։

Եւ մեծ որոշում մը տալով.

—Մնաց որ ասկից պարզ բան չկայ. ասոնցմէ հատ մը պիտի առնեմ, ստուգելու համար միայն... Ասանկով տարբերութիւնը պիտի տեսնեմ...

Տասնոց տրցակէ մը հազար ֆրանքնոց պանքտոմս մը հանեց եւ գնդասեղը խնամով ծակեց։

Ետ որոյ գնաց նորէն իր տեղը դնել Բերսիլարին գանձը։

Անանկ ճարտարօրէն տեղը դրաւ որ ոչ ոք պիտի կասկածէր թէ անխորհրդապահ ձեռք մը պեղած էր։

Առտուան մնացեալ մասն յատկացուց իր նախաճաշը պատրաստելու, կարեւոր զբաղում որ իր բոլոր ժամանակը գրաւեց մինչեւ ցորեկ։

Նախաճաշէն ետք, ծխափայտ մը քաշեց տան սեմին վրայ, աշնան անուշ արեւէ մը փայփայուելով։

Կէս օրէն ետք, գնաց պատէն հանել իր արկղիկը, տոմսակներն համրեց։

Շատ ճիշդ էին։

Բայց իր յիշողութիւնները քիչ մը առաջ խաբած էին զինքը. իր առջեւ տարածուած Թանկագին թուղթերը նորոկ էին, պիծ հպումներէ զերծ, այնքան մաքուր, այնքան շղուն որքան Բերսիլարինները։

Ի զուր բաղդատութիւն մը կ'ընէր Բերսիլարէն գողցուած պանքտոմսին եւ իր պանքտոմսերուն միջեւ։

Բնա՛ւ ո՛ և է տարբերութիւն։ Իրարու կը նմանէին։

—Զարմա՛նք, կը կարծէի որ...

Յետոյ յանկարծ ձանձրոյթի բացագանչութիւն մը արձկեց.

—Վա՛յ, ամենն ալ խառնեցի, հիմակ անկարելի է Բերսիլարին պանքտոմսը ճանչնալ իմիններուս մէջէն։

Փնտռեց՝ գոհացնելու համար իր ըմբոստ խղճին վերջին աղաղակը. վերջապէս ուսերը թօթուելով.

—Անկարելի է... բոլոր այս պանքտոմսերն իրարու կը նմանին... Բերսիլարինը ձեռք ձգելու միջոց չկայ...

Ուստի որոշումը տուաւ։

—Աւելի գէշ... յանցանքն իմս չէ։ Կը ձգեմ։

Եւ արկղիկը նյաւ գնաց իր տեղը, պատին տակ, հիւսիսային կողմը, տանելով այդ առաջին գողութիւնը, առաջին գէշ արարքը թշուառ Ժաքթէնի։

Մնաց որ այս առաջին գէշ արարքն անմիջապէս իր հետ բերաւ պատիժն։

Խղճի խայթը։

Մինչեւ իրիկուն անոր վրայ մտածեց։ Ի զուր կը հնարէր ամենէն հանճարեղ պատրուակները, աչքին առջեւ կը բերէր Բերսիլարի ծայրայեղ ագահութիւնը, բան մը օգուտ չըրաւ։

Այնպէս որ, խղճահարութեան յանդիմանանքներուն երկաթէ ձեռքէն մղուելով՝ իրիկուան կողմ դուրս պիտի ելլէր եւ երկրորդ անգամ պեղելով գետինը՝ Բերսիլարին պիտի դարձունէր գողցուած պանքտոմսը, երբ լսեց որ բանալի մը կը ճռնչէր պարտէզին կղպանքին մէջ, եւ որովհետեւ դուռը նորէն գոց կը մնար սողնակով,—զգուշութիւն զոր քիչ մը առաջ ըրած էր խոշոր մարդը,—լսեց որ Բերսիլար զինքը կը կանչէր։

Շա՛տ ուշ էր իր երազած բանն ի գործ դնելու։

—Վաղը կ'ընեմ, ըսաւ միտքէն։

Բերսիլար ներս մտաւ նոյն նոր հագուած. Ժաքթէն խղճահարութեան ճնշումին տակ՝ գորովով ընդունեց զայն, ճամբորդութեանը տեղեկացաւ, պզտիկ փափուկ ճաշ մը պատրաստեց եւ իր ընկերը շրջապատեց ամենաջերմ հոգածութիւններով։

Բայց յաջորդ օրը, դիպուածը Ժաքթէնին չներկայացուց իր փնտռած առիթը։ Բերսիլար կը վերստանար իր տնային սովորոյթները եւ տունէն անդին չէր երթար։ Վաղոյաջորդ օրն ալ, միւս օրերն ալ։

Հոն, պատին հիւսիսակողմը պահուած պանքտոմսը սիրտը կ'երէր. Նորէն մղձաւանջներ ունէր, որոց միջոցին կը տեսնէր կապոյտ թուղթին թռչիլը արկղիկէն, երկննալը, տարապայման լայննալը, եւ հազար ֆրանքի հրապուրիչ արձանագրութեան տեղ, որ իր գլուխը դարձուցած էր, վըրէժխնդիր ձեռք մը գրած էր.

ԳՈ՛Ղ

Մտածեց նաեւ բրածը խոստովանիլ Բերսիլարի, բայց ամօթը բռնեց զինքը։

Պարկեշտ Բերսիլարն ալ բնաւ կասկած չունէր։

Անկասկած կը տեսնէր Ժաքթէնին փայփայուիլն եւ չէր փորձէր գուշակել Թագուն պատճառներն այդ յարաճուն խանդաղատանքին։

Այն ատեն Ժաքթէն ջանաց գինովնալ եւ յաջորդ հինգ վեց օրերը՝ տուն դարձաւ գինովցած։

Բայց գինովութեան մէջ իսկ իր գէշ արարքին յիշատակը կը հալածէր զինքը։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15/27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ բարեկամք կ'ուրախանան տեսնելով քանի մը տարիէ ի վեր գաղթային ձեռնարկութեանց մէջ անոր անժխտելի յաջողութիւնները։ Թոնքինի դժուարութիւնք վերջ գտնելու վրայ են, և ընդարձակ աշխարհ մը բացուած է ֆրանսական գործունէութեան առջեւ։ Բայց Ափրիկէի մէջ աւելի մեծ արդիւնք ձեռք բերուած են, և շատ պակաս ծախքով ու զոհողութեամբ։ Անգլիայէն ետքն, ամենէն շատ երկիրն, Ափրիկէի ծայրերն ու Նեղուցը, Ֆրանսայի բաժինն է այժմ։ Քոնկոյի Պետութեան հետ համաձայնեցաւ Ֆրանսա, որ թէ՛ հիւսիսէն դէպ հարաւ կը յառաջդիմէ, թէ՛ արեւմուտքէն դէպ արեւելք, առնելով բաժինն ստանալով Սահարայէն և Սուտանի անծանօթ կամ անտէր մասերէն։ Անգլիացիք Ափրիկէի արեւելեան եզերքէն ճամբայ ելնելով հասած էին մինչեւ Նեղոսի աղբերակունքն, և կ'ուզէին հոն Քոնկոյի հետ սահմանակից ըլլալ, մեծ Տէրութեանց նեղացուցիչ դրացնութենէն ազատ մնալու համար։ Բայց Ֆրանսա իւր խօսքը քալեցուց, Քոնկոյի Պետութեան ձեռք քաշել տուաւ այն Հասարակածային կողմերէն և այժմ Անգլիացիք և Ֆրանսացիք արագավազութեան մրցման մը մէջ են, այն կողմերէն ըստ կարի շատ երկիր իւրացնելէն ետքն իրարու սահմանակից ըլլալու համար։ Ափրիկէի գաղթային ծաւալման գործն եւս շատ յաջող ճամբու մէջ դնելէն ետքը, Ֆրանսա իւր ուշադրութիւնը դարձուցած է դէպ ի Մատակասքար, Հնդկային Ովկիանոսի այն մեծ կղզին, որ շատ լաւ դիրք ունի ո՛չ միայն արդիւնաբերութեան ու վաճառականութեան համար, այլ և Հնդկաստանի ճամբուն սպառնալու համար։ Եթէ Սուէզի ջրանցքը պատերազմի ժամանակ թշնամի Տէրութեան մը կողմէ առժամապէս կամ մշտապէս փակուի, Անգլիացիներուն ուրիշ միջոց չի մնար Հնդկաստան զօրք և մթերք ղրկելու բայց եթէ իրենց նաւերուն Բարեյուսոյ Հրուանդանի շրջանն ընել տալ, և այն Հրուանդանէն դարձող մարտանաւք անպատճառ իրենց դէմ պիտի տեսնեն ի Մատակասքար ամրացեալ Ֆրանսացիներն, որք կարող են շատ զօրաւոր նաւատորմ մը պահել հոն։

Թէպէտ քանի մը տարի առաջ պաշտօնապէս յայտարարեցաւ թէ Մատակասքար եւրոպական Տէրութեանց հետ իւր դեսպանական և հիւպատոսական ամեն յարաբերութիւնները Ֆրանսայի ձեռամբ պիտի կատարէ, թէպէտ այն կերպիւ ֆրանսական թեւարկութիւն հաստատեցաւ Մատակասքարի վրայ, բայց տեղւոյն կառավարական և ընկերական բարձրադիր անձերն ու շրջանակներն, անգլիական և ամերիկեան կրթութիւն ստացած, Անգլիացիներու և Ամերիկացիներու ազդեցութեան տակ մեծցած, ընդ ակամբ կը նային ֆրանսական իշխանութեան, չեն ուզեր ճանչնալ զայն, և անկախ ընթացքի մը հետեւելու փափաքող են։ Արտօնութիւն կամ առանձնաշնորհներ բաշխելու գործին մէջ, Ֆրանսայիններուն խնդրած հողերն ու զանազան դիւրութիւններ տալու խնդրոյն մէջ, Մատակասքարի վարիչ դասերն, այն է՝ Հովաները, հակաֆրանսական ոգի մը կը ցուցնեն, զոր ընկճելու համար Ֆրանսա ազդուապէս խօսելու պէտք կը տեսնէ։

Եթէ Մատակասքարցիք իրենց բնական հակման թողուէին, աւելի Անգլիոյ կը յարէին։ Բայց նոյն իսկ Անգլիա քաղաքագիտութիւն համարած է աչք գոցել Ֆրանսայի ձեռք բերած դիրքին Մատակասքարի մէջ, այն կղզին նկատելով ֆրանսական ազդեցութեան շրջանակին մէջ։ Բայց Անգլիա մինչեւ ցարդ աւելի զոհողութիւն ըրած է Մատակասքարի համար քան Ֆրանսա, և Ֆրանսացիք կը կասկածին թէ Անգլիա միշտ ներքուստ փափաքող է որ Ֆրանսացիք չյաջողին այն կղզւոյ մէջ։

1892ին, Ֆրանսա 880,000 ֆր. ծախք ըրաւ իւր քաղաքական թեւարկութիւնը պաշտպանելու համար, այսինքն՝ փարչութեան կամ դիւանագիտութեան համար, և միայն 20,000 ֆր. իւր միսիոնարաց համար, որք պաշտօն ունին կրթել Մալկաշները կամ Հովաներն, և ֆրանսական ազդեցութիւնը տեղաւորել անոնց մէջ։ Իսկ Անգլիա պաշտօնատարներու համար 50,000 ֆր. միայն ծախք ըրաւ և մէկ միլիոն ֆր. տուաւ միսիոնարական գործին համար։ Ուստի, Անգլիացիք հոն 1,200 դպրոց ունին, 92,000 աշակերտով, մինչ Ֆրանսացիք 530 դպրոց միայն ունին, 17,000 աշակերտով։ Տեղային օրէնք մը կը տրամադրէ թէ դպրոցի մը մէջ արձանագրուած աշակերտ մը չի կրնար ուրիշ դպրոց երթալ այնուհետեւ։ Այս օրէնք դիտմամբ դրուած էր որ անգլիական վարժարաններէն աշակերտք չկարենան կաթոլիկ վարժարաններ երթալ։ Կղզւոյն մէջ ամեն կարեւոր կրթական հաստատութիւնք անգլիացի միսիոնարաց գործն են. Աստուածաբանական վարժարանն, ուսկից կ'ելնեն կղզւոյն աւագանին և մեծ պաշտօնեաներն։ Արքունի կրթարանն, ուր կը կրթուին Թագուհւոյն կամ Թագաւորին պալատան պաշտօնատարներուն զաւակները։ Վարժապետանոցն, ուր կը պատրաստուին ուսուցիչներն և ուսուցչուհիք։ Աղջկանց կեդրոնական վարժարանը. վերջապէս տպարանն, ուր դասագիրքերը կը տպուին։ Ֆրանսական վարժարանաց աշակերտներէն չորս հոգի միայն ընդունուած են Մատակասքարի կառավարութեան խորհրդոց մէջ, մինչ անգլիական բողոքական վարժարանաց աշակերտներէն 142ը պաշտօն կը վարեն հոն, որոց 20ն իբրեւ նախարար կամ նախորդ նախարար, ենն դիւանապետ նախարարութեանց, 11 պահակապետներ, 7 հաշուակալութեան տնօրէններ և 95 կառավարիչներ քաղաքի կամ բերդի։ Կը հասկցուի ուրեմն թէ ինչու համար անգլ. ազդեցութիւնը գերակշիռ է Մատակասքարի մէջ, բայց Ֆրանսացիք ամենեւին իրաւունք չունին այս բանին համար Անգլիացիները պախարակելու։ Անգլիացիք այն կոյս երկիրներու մէջ իրենց ներկայութիւնն զգալի կ'ընեն ո՛չ միայն դիւանագէտներով և մարտանաւերով այլ և քաղաքակրթութեամբ, դպրոցներով ու վաճառականութեամբ, և ճիշդ այս բաներու մասին Ֆրանսացիք օտար երկիրներու մէջ տակաւին կրնան օգտիլ Անգլիացիներուն տուած օրինակէն։

Ֆրանսացիք Մատակասքարի ամենէն կարեւոր մէկ կէտին վրայ, ի Տիէկօ Սուարէզ, շատ լաւ նաւահանգիստ մը ձեռք անցուցած են, զոր զինուորական առաջին կարգի դիրք մը կ'ուզեն ընել, փարոսներով, նաւարաններով, զինարանով, ածուխի մթերանոցներով, ևն։ Անգլիացիք Մատակասքարէն անդին Մօրիս կղզին շատ լաւ կազմակերպած և ամրացուցած են, Ֆրանսացիներուն դէմ դնելու համար ի հարկին, և Ֆրանսացիք կը զգան թէ ծախք պէտք չէ խնայեն Տիէկօ-Սուարէզի համար. բայց Մատակասքարի կառավարութիւնը պէտք եղած դիւրութիւնները չտալէ զատ, 1892ին պաշտօնակալ մը յարձակեցաւ տեղւոյն ֆրանսական գաղութին վրայ, յուսալով Ֆրանսացւոց ձեռքէն առնուլ և Անգլիացիներուն ծախել զայն, և թէպէտ եւ մերժեցաւ, բայց անպատիժ մնաց։ Մատակասքարի վարիչներն հետեւապէս կը կարծեն թէ ինչ որ ընեն իրենց պիտի մնայ, և Ֆրանսա հիմա կը ձեռնարկէ՝ նախ դեսպանի մը միջոցաւ և յետոյ պատերազմաւ հասկցնել իրենց թէ չարաչար կը սխալին։

ՌՈՒՍԻԱ.—Ս. Սինոդի աւագ Պրոկուրոր և կայսրութեան խորհրդոյն անդամ Հանրածանօթ Պ. Փոպիէտոնոսձեւ շնորհազուրկ եղեր է այս օրերս։ Կը յիշուի թէ իբրեւ Նախկին դաստիարակ կայսեր՝ մեծ ազդեցութիւն կը վայելէր։ Արքունեաց նախարար Վորոնցով—Տաշքով իշխան անոր ինչ ինչ արարքը, վաւերագրելով հանդերձ, ներկայեր է կայսերական ուշադրութեան, որոյ հետեւանօք երեսէ ինկեր է Աւագ Պրոկուրորը։

ՔԱԼՆՈՔԻ ԿՈՄՍ իւր արտաքին քաղաքականութեան համար մաճառ Պատուիրակութեան հաւանութիւնն այս տարի քիչ մը դժուար ստացաւ։ Պէտք եղաւ որ մաճառ վարչապետ Տքդ. Վէքէրլէ միջամտէ, և Պատուիրակութեան ժողովոյն կոչում ընէ վստահութիւն յայտնելու։ Զի Մաճառք դժգոհ են որ Քալնոքի կոմս չափէն աւելի անուշ կը վարուի Ռումանիոյ հետ՝ Թրանսիլվանիոյ Ռումանաց խնդրոյն մէջ, և ըստ բաւականին չի պաշտպաներ Հունգարիոյ շահերը Ռումանիոյ դէմ։ Թրանսիլվանիոյ ռումանական մասը մերն է կ'ըսեն Ռումանիոյ մէջ շատեր, և այս պահանջման, որ Հունգարիոյ կը դպչի, Քալնոքի կոմս խիստ գործողութեամբ մը չի պատասխաներ։ Քալնոքի կոմս ինքզինք պաշտպանեց, ըսելով թէ անուշութեամբ աւելի մեծ արդիւնք ձեռք բերել կը յուսայ։ Մաճառ Պատուիրակութիւնը նաեւ անոր համար դժգոհեցաւ որ Քալնոքի կոմս քիչ մը խիստ չի խօսիր Վատիկանի դէմ, որպէս զի Վատիկան պէտք եղածէն աւելի միջամտութիւն չընէ Հունգարիոյ եկեղեցական-քաղաքական գործերուն, և արգելք չյարուցանէ մաճառ կառավարութեան կարգ մը տնօրինութեանց դէմ։ Քանի որ նոյն բաներուն ուրիշ կաթոլիկ երկրաց մէջ գործադրուելուն բան մը չըսեր Վատիկան, ինչո՞ւ համար Հունգարիոյ մասին կ'ըսէ։ Չէ՞ մի որ երկու չափ և երկու կշիռ չի կրնար ունենալ Եկեղեցին։

ՃԱՊՈՆՑԻ ՄՈԼԴՔԷՆ.— Մարեչալ կոմս Ամագոմօ Եամակադա, Բինկ-Եանկի մեծ յաղթութեան հեղինակն, օրուան մարդն է ո՛չ միայն իւր երկրին այլ և Եւրոպիոյ մէջ։ Այս յաղթութենէն ալ առաջ, «Ճափոնցի Մոլդքէ»ն կը յորջորջուէր, և իւր վայելած տիտղոսն արդարացուց՝ Մոլդքէի ոճով ճակատամարտ մը մղելով. զի որպէս Մոլդքէ իւր թշնամին Սետանի մէջ ամփոփած, պաշարած և ամբողջովին փճացուցած էր, ճափոնցի ռազմավարն ալ իւր թշնամւոյն նոյն բանն ըրաւ ի Բինկ-Եանկ։ Եամակադա կոմսը ծնած է Սիօ-Սիու քաղաքին մէջ։ Արքայական գերդաստանին հեռաւոր ազգականութիւն ունի. զի Ճափոնի 57րդ բնիկ վեհապետին սերունդէն է, իւր հայր նշանաւոր բանաստեղծ կամ լեզուաբան մ'էր, և ինք ալ իւր պատանեկութեան մէջ ոչ սակաւ մշակեց գեղեցիկ դպրութիւնները։ Բայց իւր երիտասարդութեան մէջ տեղի ունեցած պատերազմի մը առթիւ այնքան նշանաւոր հանդիսացաւ որ ապստամբներուն վերջին ամրութեան՝ Նակօ-Բայի գրաւումէն ետքն, 1868ին, պատերազմական նախարարութեան խորհրդական եղաւ։ 1869ին կոմս Սայկոյի հետ Եւրոպա ղրկուեցաւ ուսումնասիրելու Ֆրանսայի և Ռուսիոյ զինուորական և քաղաքական կազմակերպութիւնը։ 1871ին Ճափոն դառնալով, պատերազմական նախարար եղաւ. 1872ին հրամայեց բանակին ընդդէմ Հիզէնի ապստամբներուն, և 1877ին ընկճեց Սայկոյի շարժումը։ Այս վերջին յաղթութեան վրայ, Մէյճիի պատուանշանն ստացաւ, և կայսերական պահակազօրաց հրամատար կարգեցաւ։

Իբրեւ սպայակոյտի պետ, կոմս Եամակադա հսկեց շինութեան Ետոյի ծովախորշին ամրութեանց։ Այս գործն տասն տարի զբաղեցուց զինք։ 1887ին, իբրեւ Ներքին գործոց նախարար, նոր ճամբորդութիւն մ'ըրաւ յԵւրոպա, և ի դարձին, նախարարապետ եղաւ կոմս Սանճոյի տեղ։ Երեք տարի ետքն հրաժարեցաւ, և Պետական Խորհրդոյ նախագահութիւնն ստանձնեց, և այս անաշխատ պաշտօնին վրայ էր երբ բանակին սպարապետութիւնն յանձն առաւ Չինացիներուն դէմ։ Կը կարծուի թէ Բինկ-Եանկի յաղթութեան հեղինակն արդի նախարարապետ Իտօ կոմսին յաջորդելու ամենէն աւելի հաւանականութիւն ունի։

ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ Ճափոնի որ տեղւոյն կարմիր Խաչի Ընկերութեան առաջին պաշտպանուհին է, սկսեր է անձամբ պատրաստել պատերազմի զոհերուն պէտք եղած վիրակապներն ու ծուէնն, օրինակ տալու համար արքունեաց և ազնուականաց տիկիններուն։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Պիսմարք իշխան ըսաւ Բրուսիոյ լեհական գաւառներէն եկող գերման պատգամաւորութեան։

«Կայսրն ըսաւ անգամ մը թէ որպէս զի Ալզասն ետ տանք օր մը, պէտք է որ գերման բանակը նախապէս բնաջինջ եղած ըլլայ։ Նոյն բանը կրնանք ըսել Բոզնանիոյ համար (Բրուսիական Լեհաստան)։ Աւելի դիւրին է մեզ թողուլ Ալզասն քան Բոզնանիան։ Այն երկու գաւառները պահելու համար մինչեւ վերջին մարդը պիտի մարտնչինք. զի եթէ մեր թշնամին Ստրազպուրկի կամ Մեցի մէջ հաստատուի, Միւնիխ և Շդուդկարդ (Պաւիերա և Վիւրդեմպերկ) կը վտանգին. իսկ եթէ թշնամին Բոզէն մտնէ, նոյն իսկ Պերլին կը վտանգուի։ Ուստի, մինչեւ մեր վերջին զինուորը պիտի ճակատինք և մինչեւ վերջին մարքը պիտի ծախսենք, և Բոզնանիոյ և Ալզասի տիրապետութիւնն ապահովապէս միշտ պիտի մնայ մեզ, ցորչափ կարելի է բանի մը համար ապահով ըլլալ այս աշխարհի մէջ։»

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՍԼԵՒՄՈՒՏՔ.—Անցեալ օր գրեր էինք թէ Գերմանք ա՛յն պատճառաւ ամենէն շատ առնելիք ունին Յունաստանէ որովհետեւ Վիլհելմ կայսեր քրոջ Սոֆի իշխանուհւոյն Յունաստանի գահաժառանգին հետ ամուսնութենէն ետքը շատ մը գերման սեղանաւորք, ապահով թէ Յունաստանի վարկը պիտի ամրապնդի, մեծաքանակ հելլենական թուղթ գնած էին։ Կայսրն, այս իրողութեան վերահասու ըլլալով, յայտարարեր է վերջերս թէ ամենեւին պիտի չհանդուրժէ որ Գերման մը վնասով ելնէ գործին մէջէն՝ այս խնամութեան պատճառաւ, և հետեւապէս, գերման կառավարութիւնն ամենէն աւելի կը պնդէ որ Յունաստան իւր պարտուց խնդիրը շուտ կարգադրէ։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Այս անգամ ռուս մ'է որ կը բռնուի գերմանական հողի վրայ։ Բայց հասարակ մարդ մը չէ բռնուողը։ Բիլլաու քաղաքին մօտերը, ռուս Բ. կարգի ծովակալ Տուպասով, Քէօնիկսպերկի ռուս հիւպատոսին ընկերակցութեամբ պտըտած ժամանակ, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց զինք, ճիշդ այն պահուն երբ ծովային ամրութեանց գծագրութիւնը կ'ընէր։ Այս խոշոր դէպք մեծապէս ուշադրութիւն կը գրաւէ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ.—Որոշուեցաւ որ հագուստ շինուելիք բրդեղէն կերպասներ Մաք Քինլիի մաքսային սակերուն ենթարկեալ մնան մինչեւ 1 յունուար։

ՀՆՏԱԽՏԸ կը շարունակէ Կալիցիոյ մէջ։ Անցեալ երկուշաբթի բոլոր նահանգին մէջ 156 վարակեալ և 101 մեռեալ արձանագրեցան։ Պուքովինայի նահանգին մէջ ալ 5 վարակեալ և 4 մեռեալ։

Ի ԼՈՆՏՈՆ, ժամանակէ մ'ի վեր, մորթային անծանօթ հիւանդութիւն մը կը տիրէ, զոր բժիշկներն ի չգոյէ լաւագոյնի անուաներ են Dermatitis exfoliativa։ Առաջին անգամ երեւցաւ երեք տարի առաջ, բայց այն ատեն ալ, ինչպէս հիմակ, աղքատանոց-աշխատանոցներու և նմանօրինակ հաստատութեանց մէջ կը ճարակէր։ Մորթը կը բորբոքի, յետոյ կը թափի, կ'աւրինի, և թեփոխային պալարներ դուրս կուտայ։ Քանի մը շաբաթ կը տեւէ, հանդերձ տենդով, որ կը տկարացնէ հիւանդը։ Յայտնի չէ թէ տարափոխի՞կ է, թէպէտ զայն պատճառող մեկրոբը գտած ըլլալ կը կարծեն բժիշկները։ Բայց որքան աւելի տարածուի, այնքան կը թեթեւնայ, և թէպէտ շատեր բռնուած են, այն պատճառաւ մեռնող չէ եղած։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՕՔԻՕ, 26 սեպտ. — Երկրորդ բանակ մը կը պատրաստուի ի Հիրոշիմա, ուր է Միքատոն։ 30,000 զօրքէ կը բաղկանայ։ Չըսուիր թէ ո՛ւր պիտի ղրկուի։ Պատերազմական նախարար Օյամա կոմս պիտի հրամայէ այս բանակին, որ Եամակադա Մարեչալէն անկախաբար պիտի գործէ, թէպէտ յառաջագծին հեղինակը սա ինքն է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ճափոնցիք գրաւեր են Հայ-Ծուն-Թաօ կղզին Քորէայի ծովախորշին մէջ, ածուխի մթերանոց հաստատելու համար։

ՎԼԱՏԻՎՈՍԴՈՔ (Սիպերիա). — Չինացի աւազակներ կոխեցին Ուսուրիի ռուսական երկաթուղւոյ կայարանն, և պաշտօնեաներն սպանելով, ամեն բան առին տարին։ Ռուս զօրքեր ղրկուեցան Չինացիներուն ետեւէն։

ՓԱՐԻԶ.—Ռազմափորձերու համար վար դրուած կառախումբ մը Մօ քաղաքին մօտ գծէն չըգնաց։ 10 զինուորք մեռան։

—Ելմտական նախարարը փոփոխեց Պ. Պիւրտոյի ծրագիրը։ Բնակարաններու և սպասաւորներու վրայ տուրքէն հրաժարեցաւ։ 35 միլիոն ֆր. զեղչեց ծախքէն։ Բացը գոցելու համար, ժառանգութեանց տուրքէն 25 միլիոն ֆր. աւելի պիտի ստանայ, և պիտի ջնջէ 12 միլիոն ֆր. մը որ հանրային պարտուց գլխաւճարին յատկացած է։

ՍՈՖԻԱ.— Վարչութեան անդամներէն Պ. Ռատոսլաւով և Պ. Թոնչեւ կը հրաժարին, ընտրութեանց հետեւանօք։ Այս վերջինը բնաւ չէր կրցած ընտրուիլ։

ԲԱՌԳԻՐՔ ՀԱՅԵՐԷՆ-ՏԱՃԿԵՐԷՆ

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Կը պարունակէ 25,000 բառ և ոճ, հանդերձ գիտական և յատուկ անուանց բառերով։ Ամենուն համար օգտակար և դիւրագնի բառգիրք մը, քառորդ կազմ 15, փառակազմ 17½ և կաշեկազմ 20 ղշ։ Մեծ. Տնօրէն-Ուսուցչաց համար փոստի ծախքը վրան է։ Դպրոցաց և մեծաքանակ գնողաց զեղչացուցիչ գին։ Միակ կեդրոնատեղին է հրատարակողին գրատունը, Ջ. Թորոսեան Պահճէ-Գաբու թիւ 4, ուր ղըրկուելու են յանձնարարութիւնք։

ՄԻՖԹԱՀԸ ԼԻՍԱՆԸ ՕՍՄԱՆԻ

ԲԱՆԱԼԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԳՈՐԾ ՊՕՂՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆԻ

Ուսուցիչ օսմանեան լեզուի

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այս գիրքը Թուրք. Արաբ. և Պարսկ. լեզուաց ընտիր քերականութիւն մ'է, մեթոտաւոր և ամփոփ կերպով յօրինուած, կանոններն հայերէն բացատրուած՝ ճոխ օրինակներով և հրահանգներով, այնպէս որ ուսանող թէ ուսուցիչ հաւասարապէս կրնան օգտիլ։ Իւր այս յատկութեանց համար կարող անձերէ գնահատուած է և Ուսումն. Խորհուրդէն ալ նախապատուութիւն ստացած։ Դասագիրքը յատկացեալ է դպրոցաց Ա. և Բ. կարգերու համար և գինն ալ՝ կազմեալ 4 ղըշ. ամէն ուսանողի մատչելի ըլլալու համար։ Մեծաքանակ գնողաց և դպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ. կեդրոնատեղին է Ջ. Թորոսեան գրատունը, Պոլիս Պահճէ-Գաբու թիւ 4, ուր կը գտնուին նաեւ մեծաքանակ գաղղ. դասագրքեր, վէպեր, այլ և այլ գներով ու դպրոցական պիտոյք։ Ապառիկ յանձնարարութիւն չկատարուիր։ 70 12—25

ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Վաւերացեալ Ազգ. Կեդր. Ուսումնական Խորհրդէն

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՆ 3 ՂՐՈՒՇ

Դասագիրք Թուաբանութեան Ա. տպագրութիւն գին 7½ ղրուշ։

Սոյն երկու թուաբանութիւնք որք կը գործածուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու Ազգ. վարժարանաց մեծագոյն մասին մէջ, հրապարակին վրայ գտնուած ամեն թուաբանութիւններէն օգտակար են հայ ուսանողութեան, ըստ կարծեաց Կ. Պոլսոյ Պատուարժան ուսուցչաց ոմանց։

Առաջնորդ թուաբանութիւնը, յատկապէս մանկանց համար պատրաստուած, շատ դիւրուսոյց է, իսկ դասագիրք թուաբանութիւնը, օգտակար է մանաւանդ չափահաս աշակերտաց, և կը պարունակէ չորս գործողութիւնք ամբողջական և կոտորակ թուոց, համեմատութիւնք, հաղթայի կանոն, մեթրական դրութիւն, ընկերութեան կանոն, յարակցութիւնք, տոկոսք պարզ և բաղադրեալ, հաշուըրնթացք, զեղչք ներքին և արտաքին եւայլն։ Իւր 800 խնդիրներն հրապարակին վրայ գտնուած թուաբանութեանց խնդիրներէն լաւագոյն են։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։

31 8—12

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս երէկ մայրաքաղաքս եկաւ և Պատրիարքարան երթալով տեսակցեցաւ Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ Սրբազանի հետ։

Եգիպտոսի Առաջնորդ Գեր. Գէորգ Ծ. Վ. Իւթիւճեան, որ երէկ իւր պաշտօնավայրն ուղեւորեցաւ, մեկնելէ առաջ Պատրիարքարան գնաց և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց Պատրիարքական Գեր. Տեղապահին։

Պատրիարքական Գեր. Տեղապահը՝ Կրօնական Ժողովոյ որոշմամբ՝ հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց.

Կրօնական Ժողովս նկատելով որ Գեր. Սրբազան Եպիսկոպոսունք և Արժ. Վարդապետք իբրեւ հիւր Մայրաքաղաքիս մէջ գտնուած ժամանակ, իրենց բնակած թաղին Ս. Եկեղեցւոյ պաշտպանին մէջ կը կանգնին աղօթելու, հարկ համարեցաւ յիշեցնել միայն բարեխնամ Քարոզչաց Ս. Եկեղեցեաց Մայրաքաղաքիս, թէ որ և իցէ եկեղեցական պաշտօնեայ՝ Եպիսկոպոս կամ Վարդապետ և կամ քահանայ որ կը գտնուի Մայրաքաղաքիս մէջ իբրեւ հիւր, ըստ հնաւանդ սովորութեան գիտութեամբ Ազգային Պատրիարքարանի կրնայ կենալ Ս. Եկեղեցւոյ դասին մէջ վեղարաւ և փիլոնիւ։

Նոյնպէս երբ բարեպաշտ հաւատացեալներէն մին իւր ննջեցելոյ յիշատակին համար ուզէ Ս. Պատարագ մատուցանել տալ Եպիսկոպոսի, Վարդապետի և կամ Քահանայի մը, ըստ խնդրանաց նոյն բարեպաշտ անձին հրաւիրուած Եպիսկոպոսն կամ Վարդապետն և կամ Քահանայն՝ արտօնութեամբ Ազգ. Պատրիարքարանի՝ կրնայ մատուցանել Ս. Պատարագ ո՛ր եկեղեցւոյ մէջ որ լինի։

Զայսոսիկ հաղորդելով Ձեզ ի գիտութիւն

Մնամ

ՀՄԱՅԵԱԿ ԵՊԻՍԿ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

7 Սեպտ. 94

Օգոստոս 18էն ի վեր Սամաթիոյ Աղքատախնամ ընկերութեան ստացած նուիրատուութիւններն ի նպաստ երկրաշարժէ արկածեալ կարօտելոց Թաղին։

Մանչեսթըրի հայ վաճառականներէն Մարտիկ էֆէնտի Թօքատեանէ՝ 10 պարկ բրինձ։—Կ. Պոլսոյ Անգղիական Նպաստամատոյց Պատ. Յանձնաժողովէ՝ 8640 ղրուշ հացագին։—Ի Սամսոն բնակող վաճառական Յակոբ էֆէնտի Կիւտիւկեանէ, ձեռամբ Բարսեղ էֆ. Յ. Սթամպօլլուեանի 270 ղրուշ հացագին։—Անքիրոյ ազնիւ ազգայիններէ, ձեռամբ Մանուկ էֆ. Արզրխանի 475 ղրուշ հացագին։—Միհրան էֆէնտի Կիւտիւկեանէ, ձեռամբ Բարսեղ էֆ. Յ. Սթամպօլլուեանի 250 ղրուշ հացագին։—Բարեսէր ազգայինէ մը, ձեռամբ Միքայէլ էֆէնտի Յակոբեանի 389 ղրուշ հացագին։—Գրիգոր էֆէնտի Շամտանճեանէ, ձեռամբ Գեր. Հմայեակ Սրբազանի, 216 ղրուշ հացագին։—Մեծ. Շահպազեան եղբարցմէ, ձեռամբ Յակոբ էֆ. Յովհաննէսեանի, 56 ղրուշ հացագին։—Սեբաստիոյ Թոռոզակ գիւղի ազգայիններէ, ձեռամբ Արժ. Վահան Ծ. վարդապետ Յակոբեանի, 44 ղրուշ հացագին։—Բարեսէր տիկինէ մը 20 ղրուշ հացագին։—Տիգրան էֆէնտի Քիրեան 5 օխա միս։

ՕՐ. ՆՈՅԵՄԻ ՎԱԼԻՏԵԱՆ

Այս գիշեր իւր մանկական հոգին աւանդեց երկուքուկէս տարեկան հասակին մէջ ի խոր սուգ համակելով իւր ծնողքն։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը ժամ 8ին ի Ս. Խաչ եկեղեցին Սկիւտարի, ուստից մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը։

Մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս նկատել իբրեւ այն։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Բարիզի օսմանեան դեսպան անուանեցաւ Զիեա փաշա, օսմանեան դեսպան Վիէննայի։

Կրթական Նախարարութեան քննիչ ժողովին անդամ անուանեցաւ Սէլանիկի կրթական տնօրէն Ճէլալ պէյ, որուն Սանճեկի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ։

Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Հօտէյտայի նորընտիր կառավարիչ Մուսթաֆա պէյի։

Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Մաքսային վերատեսչութեան Մէքթուպճի Շէվքէթ պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պէյլէրպէյի հիւանդանոցին առաջին բժիշկ գնդապետ Մէհմէտ Նազիֆ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ.—Վեհ. Սուլթանին բարձր Նախագահութեամբ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովն մինչեւ երէկ հետեւեալ գումարները գանձած է նպաստ երկրաշարժէն արկածելոց.

	Ղրուշ փր.
Գումար նախորդ ցուցակի	4,548,890
Արքեպիսկոպոսի կղզեաց նահանգին Նպաստամատոյց յանձնաժողովէն երկրորդ անգամ	36,200
Պոլը գաւառի Նպաստամատոյց յանձնաժողովէն	13,928
Գօնիայի և Գարամանի ժողովուրդէն	8,485.30
Պորսայի մէջ գործ ընողներէն կատարուած կամաւոր հանգանակութենէն	14,121
Բերայի Սիրքին տնօրէն Պ. Ճիլլիէթթի	2,160
Յովհաննէս էֆ. Կիւմեան	1,080
Վիտինի իսլամք երկրորդ անգամ	842.20
Սեղանաւոր Մօիզ Ժօզէֆ Լէվի էֆէնտի	1,080
Սեղանաւոր Էմիլ Ֆրանքօ էֆէնտի ի Պէրութ	1,030
Սեղանաւոր Զախարիա Հաճօպուլօ էֆէնտի	10,800
Հանրային պարտուց թողեալ հասութից կեդրոնական վարչութեան պաշտօնեայք և քարտուղարք	1,080
Պոլը գաւառին Նպաստամատոյց յանձնաժողովէն	10,526
Ջօր գաւառին Նպաստամատոյց յանձնաժողովէն	26,316
Օսմ. Պանքայի արեւելեան լեզուաց թարգմանիչ Ալեքսանդր Բանճիրի պէյ	1,620
Քամանտօ դրամատուն	6,480
Քէշէնտիրէի հանքի ընկերութիւն	1,080
Թէօլօզօ և որդիք	540
Հէրբիլ Սուրմաքիս և ընկ.	1,080
Սարգիս Կիւլպէնկեան որդիք	1,620
Գործարանատէր Յովսէփ էֆէնտի Գավաֆեան	2,160
Ցամաքային երկրաչափական վարժարանի սպաներէն՝ դեր-տեղակալ Խալէր Սապրի էֆէնտի	108
Թաշքըշլաէ Ահմէտ Քեամիլ էֆէնտի	1,080
Սեվաստաբոլի օսմանեան հիւպատոսարան	9,745.20
Իզմիրի Նպաստամատոյց յանձնաժողովէն չորրորդ անգամ	108,000
Օսմ. Պանքայի Սեբաստիոյ ճիւղին պաշտօնեայ Բոտիքաս էֆէնտի	1,188
Վաճառական Ֆէրիտ Սաքիտ Պասմաճը	540
Մաքսուտ Հարէնց էֆ.	216
Գումար	4,812,046.30

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ.—Վեհ. Սուլթան իմթիազի ոսկի շքադրամը շնորհած է կայս. անձնական գանձուն կարպետաց ճիւղին և Հէրէքէի կայս. գործարանին տնօրէն Արիֆ պէյի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշա՝ իւր մասնաւոր քարտուղարին Մոհսին պէյի, առաջին թիկնապահին ու փեսին՝ Շեվքի փաշայի և թիկնապահին՝ Ահմէտ Սաիպ պէյի հետ երէկ Աղեքսանդրիա ուղեւորեցաւ Խտիվիէ ընկերութեան Թէվֆիք Ռահման շոգենաւով։

Ահմէտ Մուխթար փաշա մեկնելէ առաջ կայս. պալատ գնաց և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով՝ արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

ԲԱՂԷՇԻ կուսակալ Թահսին փաշա, որ քննական պտոյտի ելած էր, նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց Նախարարութեան մասնագէտ խորհրդական Պ. Կալանի պաշտօնավարութեան պայմանաժամն աւարտած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայած է երկու տարուան համար պայմանագրութիւնը վերանորոգել նախորդ պայմաններով։

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ. — Եէմէն նահանգին մէջ Տէֆթէրտար Վասիֆ էֆէնտիի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն արկածելոց համար հանգանակութիւն կատարելու նպատակաւ։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ, — Պրուսայի, Էտիրնէի, Էնկիւրիի ու շրջակայից եւ Արաբկիրի մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ նահանգին այլ և այլ տեղերուն մէջ ոսկւոյ երեք տեսակ զանազան հանքեր գտնուած են։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է հանքաբանութեան հմուտ ճարտարագէտ մը ղրկել նոյն գաւառն՝ հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար, ըստ որում յուսալի է թէ ուրիշ հանքեր ալ գտնուին, որոց շահագործմամբ թէ տէրութիւնը կօգտուի և թէ երկիրը։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանատան Բերայի շէնքը յունիս 28 ի երկրաշարժէն վնասուած ըլլալով, կատարելի նորոգութեանց համար 13,000 ֆիօրինի վարկ մը խնդրուած է։ Նոյնպէս 26,000 ֆիօրինի վարկ մը՝ նոյն դեսպանատան Եէնի-գիւղի ամարանոցին շինութեան համար։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ. — Առողջապահական վարչութիւնն հետեւեալ որոշումները կը հաղորդէ այս առաւօտ.

Կէմլիքի ծովախորշէն (Պօզ-Պուրուն Հըրբանդանէն մինչեւ Մուտանիա) եկող նաւերուն համար սեպտեմբեր 5ին հաստատուած հնգօրեայ քարանթինան սեպտ. 13էն սկսեալ իջուցուած է 24 ժամու հսկողութեան որ պիտի կատարուի Թուզլայի մաքրանոցին մէջ։

Մուտանիայէն եկող նաւերուն համար օգոստոս 31էն ի վեր հաստատուած հնգօրեայ քարանթինան սեպտեմբեր 13էն սկսեալ իջուցուած է 24 ժամու հսկողութեան և ուղեւորաց ու նաւաստեաց գոյքերուն ու հանդերձեղէններուն ապանեխման, որ պիտի կատարուի Քլազոմէնի, Պէյրութի կամ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ մաքրանոցներէ մէկուն մէջ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ շէնքերու և հաստատութեանց համար կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ միշտ առողջապահական կանոնաց համաձայն մաքրուին։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն թէ նահանգին կուսակալ Սըրրի փաշա հիւանդացեր է։

ՀԱՄԻՏԻԷ հեծելազօրաց Դ. գունդին հրամանատար Ֆերիգ Իպրահիմ Սըրրի փաշա երէկ Տրապիզոնէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնն, ըստ առաջարկութեան ջրհանկեր զօրաց հրամանատար Չէչէնեի փաշայի, մեքենավարներ պիտի յատկացնէ ջրհանկեր զօրաց վաշտերուն համար։

ԹԶԵՆԻ. — Այտընի Գարաբունար գիւղաքաղաքին մէջ թզենիք տեսակ մը հիւանդութեամբ վարակուած ըլլալով, Երկրագործական Դրամատունէն գումար մը պիտի յատկացուի անոնց դարմանման համար։

ՀԱՅՏԱՐ Փաշայի նաւամատոյցին վրայ մաքսային պաշտօնեայներ պիտի կարգուին Անատոլուի երկաթուղիով ղրկուելիք ապրանքներուն վրայ հսկելու համար։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ընկերութեանց գործակալք երէկ ի նիստ գումարուեցան Տրապիզոնի երթեւեկութեան համար ժամանակէ մը ի վեր եղած մրցումը վերցնելու և չափաւոր գին մը որոշելու համար։ Սոյն գումարման մէջ համաձայնութիւն մը գոյացաւ։ Հաշուեքննութեան գործողութեանց կատարման համար հարկ եղած որոշումը յետոյ պիտի տրուի։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ հրամանաւ պատուիրուած է բոլոր կառապաններուն, որ երբ Գարաքէօյի կամուրջէն անցնին սրընթաց չսլուեն, որովհետեւ կամուրջին տախտակները իրարու կապող երկաթեայ գամերը իրենց տեղէն կը խախտին և այդպէս հարկ կ'ըլլայ ամեն երեք ամիս նորոգութիւն կատարել։

ՊԱՍՐԱՒ նորընտիր Տէֆթէրտար Լէպիպ էֆէնտի երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ պաշտօնեայք, կըսէ Սապահ, երէկ այլ և այլ փախստեայ ապրանքներ գրաւեցին, զորս Ղալաթիոյ վաճառականներէն Պ. Լուի՝ Պոլսոյ կողմը ունեցած իր վաճառատունը ղրկելու վրայ էր։

ԻԶՄԻՐԻ առաջնակարգ վաճառականներէն Մատթէոս էֆէնտի Պալեօզեանի որդին Սարգիս էֆէնտի Պալեօզեան մայրաքաղաքս եկած է, ինչ ինչ հանքերու արտօնութիւն խնդրելու համար։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ Գօրբաթոս գաւառակի կառավարիչ Յովհաննէս Ֆէրիտ էֆէնտի մայրաքաղաքս եկաւ արձակուրդով։

Լ. ՀԷՐԸԼՏ՝ բարձրագոյն հրամանով արտօնութիւն ստացաւ երեկուընէ շարունակելու իր հրատարակութիւնը։

ՀԱՆՔԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ. — Ջեռնհաս իշխանութիւնը որոշեր է օսմ. հպատակ Ալթունիւրըրի Ցակոբ էֆէնտիին և հելլենական հպատակ Պ. Նիքօլա Զիչիին յանձնել Այտընի նահանգին Մէքրի գաւառակին մէջ, Քարաճա գիւղին մօտ անոնց գտած մանկանէզի հանքին շահագործումը՝ 99 տարուան համար։ Այդ հանքին տարածութիւնն է 364 արտավար։

ՀԵՐՔՈՒՄ. — Լ. Հէրըլտ կը հերքէ այն լուրը թէ մաքսային վերատեսուչ Րայիֆ փաշա Գասապայի երկաթուղւոյ ընկերութեան վարչական խորհուրդին անդամ ընտրուեր է։

Նոյնպէս կը հերքուի Սապահի այն լուրը, թէ կայս. կառավարութիւնը որոշած է ի լրանալ պայմանաժամին ուղղակի ինք կատարել այլ և այլ մենաշնորհներու շահագործումը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Պ. տը Լա Պուլինիէռ երեքշաբթի օրը, ի ներկայութեան պապական նուիրակ Տ. Պօնէթիի, կատարեց այն 18,000 ֆրանքի բաշխումը, զոր երկրաշարժէն արկածելոց նպաստամատոյց կայսերական յանձնաժողովը յիշեալ դեսպանատան տրամադրութեան ներքեւ դրած էր։

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾ ատեանը երեքուկէս տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Գօսթի անուն մարդ մը որ ի Ղալաթիա գինեպան Ալէքօի և ոստիկան Խուլէմ էֆէնտիի դէմ զէնք քաշած էր՝ առաջինը վիրաւորելու և երկրորդը սպաննելու դիտաւորութեամբ։

ԲԵՌՆԱԿՐԱՑ ՍԱԿԱԳԻՆ. — Հայտար Փաշայի երկաթուղւոյ կայարանին բեռնակիրներն իրենց վարձքը կը ստանան՝ ընկերութեան կողմէ որոշուած սակագնի մը համաձայն։ Այդ բեռնակիրներու քէհեան աղերսագիր մը տալով Մեծ-Եպարքոսին խնդրած է որ անոնք ընկերութենէն կախում չունենան այլեւս և որոշուած սակագինը չեղեալ նկատուի։ Խնդիրը [illegible] թեան ղրկուած ըլլալով, այս վերջնոյն կողմէ Պետական Խորհուրդին ներկայացուած է, քննուելու համար։

ԹԱՐԱՊԻԱՅԷՆ կը հաղորդեն [illegible] նուն յոյն աղջկան մը անհետացումը։ [illegible] կամարդ ու գեղեցիկ օրիորդ մըն էր, բարձրահասակ, [illegible] ու գեղաթոյր որուն երեւումը ուշադրութիւն կը գրաւէր ամեն տեղ։ Եւ որովհետեւ, այս պատճառաւ, շատեր կը հետամտէին անոր, կը կարծուի թէ սիրահարի մը համոզիչ թախանձանքներուն տեղի տալով՝ խոյս տուած է անոր հետ։

ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Շլիման հնախօսին մահէն ետք, նախկին Տրովադայի տեղը գտնելու համար Հիսարլըքի մէջ կատարուած պեղումները շարունակուեցան Պ. Տէօրբֆէլտի կողմէ, որ 300,000 մարքի նպաստ մը ընդունած է գերման կառավարութենէն։ Ռայխսանդայզըր Պ. Տէօրբֆէլտի մէկ տեղեկագիրը հրատարակած է 1894ին կատարուած պեղումներուն արդիւնքին վրայ։ Այս տեղեկագիրէն կը հետեւի թէ Տրովադայի ամբողջ պարիսպն երեւան հանուած է և թէ բերդին արեւելեան ու արեւմտեան մասերու շէնքերուն մինչեւ գրտնուող աւերածները վերցուած են։ Երեւան ելած մասերուն մէջ, քաղաքին պատերը սքանչելապէս անաղարտ են։ Ասկից զատ, ստորին միջնաբերդին մէջ բազմաթիւ դուռներ, աշտարակներ ու շէնքեր երեւան հանուած են, ինչպէս նաեւ մեծ թուով վաճառատուններ, կաւեղէն անհամար անօթներ, ի մէջ այլոց աղբիւր մը. բազմաթիւ յունական գերեզմաններ եւս գտնուեր են հին Յունաստանի շրջանին վերաբերող։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարութեան պաշտօնատան շէնքը, բանտն ու կեդրոնական բանտը պիտի նորոգուին, որուն համար 69,450 ղրշ.ի ծախք մը հաշուուած է։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ. — Թաչճը Եորտան անուն անձ մը երէկ Գարաքէօյի կամուրջէն անցնելու պահուն կեղծ դրամ մը տուած ըլլալով ձերբակալուեցաւ։

ՏԱՐԵՑՈՅՑ. — Վիճակագրութեանց դիւանին կողմէ պատրաստուած արաբական 1312 տարւոյ տարեցոյցն այսօր հրապարակ պիտի հանուի։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ. — Ռուսական ընկերութեան շոգենաւին մեքենավարներէն մէկը առջի օրը իր բարեկամներուն հետ թուղթ խաղացած պահուն՝ յանկարծամահ եղաւ։

ԻԶՄԻՐԻ քարափանց թատրոնին մէջ ներկայացում տուող ֆրանսական խումբին դերասաններէն մէկուն կինը անձնասպան եղեր է սըրիքնինով։ Հակառակ ամեն դարմաններու, անհնար եղեր է խեղճ կնոջ կեանքը ազատել։

— Իզմիրի Ամալթէա լրագրոյն տնօրէն Պ. Սէյզանիս առջի շաբթուն Միթիլիի մէջ որսի ելած պահուն, իր շունը կատաղութենէ բռնուելով, խածեր է Պ. Սէյզանիսը, փոքրիկ տղայ մը և Միթիլիի օրիորդ մը։ Ասոնցմէ մէկը Բարիզ գացեր է ու երկուքը մայրաքաղաքս եկած են՝ դարմանուելու համար։

Մեզ կը հաղորդուի թէ երեքշաբթի գիշեր Պէյըր-Թօփրաք պատահած հրդեհէն այրած մանիֆաթուրայի խանութին ապրանքները որոնք կը պատկանէին Աւետիս և Խաչիկ էֆ. Բայէզիտեանի, ապահովագրուած չէին։

Հաճութեամբ կիմանանք թէ Ա. Մայէր և Ընկ. տունը, գոհացնելու համար իր բազմաթիւ յաճախորդները և արգոյ հասարակութիւնն ալ ընդհանրապէս, որոշած է իր վաճառատուններուն մէջ ի Բերա, Թիւնէլի հրապարակը և ի Պոլիս, կամուրջի հրապարակը, հաստատել հոկտ. 1էն սկսեալ,

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

Ասկից ետքը բոլոր ապրանքները թիւերով պիտի նշանակուին, և վաճառատան մէջ գտնուած մթերքին վրայ ահագին զեղչ մը եղած է։ Զեղչով որոշ գինը, ամեն մրցում արհամարհելով, ընդ միշտ պիտի պահուի։

Ա. Մայէր և Ընկ. այնքան համբաւաւոր վաճառատունը ահագին մթերք ընդունած է արդէն ամեն նորաձեւութեամբ, աշնան և ձմրան եղանակներուն համար։

Մայէր վաճառատուններուն մէջ այցելութիւն մը կը բաւէ հասկնալու համար թէ այսօրուան գիներուն վրայ ի՛նչ կարեւոր զեղչեր եղած են։

Հասարակութիւնը գոհ պիտի ըլլայ Մայէր վաճառատան՝ պատրաստ հանդերձեղէնի առատութեան մէջ ՈՐՈՇ ԳԻՆԻ հաստատուած ըլլալուն և ընդ միշտ մէկ կողմ դնելուն անտանելի սակարկութիւնը։ Ասկից ետք ալ բնաւ ժամավաճառութիւն և անօգուտ խօսքեր։ Կիներու զգեստներուն գիները արտասովոր կերպով զեղչուած են, վասնզի այս ճիւղ պիտի չնջուի, ուստի վաճառատան մթերքը ամբողջովին պիտի հաշուեյարդարուի և ամենքն ալ պիտի ծախուին հաւասարապէս,

ՈՐՈՇ ԳԻՆՈՎ.

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՊԱՐՏԱԹՂԹԵՐՈՒ

Արեւելեան Ռումէլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթերու 148րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի 1 հոկտեմբեր (Ն. Տ.) ճիշդ կէսօրին, Արքունի Փօղերանոցին մէջ, աջակցութեամբ Օսմ. կայս. Պանքայի։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՔ ՅԱՏԱՆԱ

Ատանայի մէջ հօս գրեթէ տարիէ մ'ի վեր դպրոցական ինչ ինչ խնդիրներ ծագած են։ Ատանայի հայ դպրոցք հակառակ իրենց նախկին չափաւոր վիճակին, այժմ բոլորովին աննախանձելի վիճակի մէջ կը գտնուին։

Անցեալ 1893 տարւոյ օգոստոսին տեղւոյս քաղաքական ժողովն՝ ուսումնական խորհուրդ մը ընտրեց լիազօր արտօնութիւն տալով դպրոցական ամեն հոգերն ստանձնել և կատարել նաեւ հոգաբարձութեան պատկանող բոլոր պարտականութիւնները։ Ըստ կանոնի ներելի չէ ուսումն. խորհրդին այդ երկու պաշտօններն ի միասին կատարել. հոգաբարձութիւնը պէտք է որ տարբեր անձերէ բաղկանայ։ Ահաւասիկ խնդրոյն առաջին շարժառիթը։ Ժողովրդեան կողմանէ դիտողութիւններ ուղղուեցան առ քաղաքական ժողով մասնաւորապէս հոգաբարձու ընտրել տալու համար, բայց անլսելի եղան դիտողութիւնները, թաղ. խորհուրդ չգտնուելուն համար, զի անոր կը պատկանի հոգաբարձութիւն կազմելը, որով հակառակ համրութեան կամաց՝ յիշեալ ուսումնական խորհուրդը կը սկսի վարել դպրոցներն։

1893 օգոստոս ամսուն դասատուները բանուեցան գոհացուցիչ ամսականներով, առանց խորհելու թէ պիտի կարողանային վճարել այդ գումարն՝ որ կը բարձրանար 75,000 դահեկանի, մինչեւ իրենց պիւտճէն հազիւ 50,000ի կը հասնէր, որ կը գոյանար տեղւոյն եկեղեցեաց կալուածներէն և մաս մ'ալ դպրոց յաճախող աշակերտներէն եթէ տային, որովհետեւ՝ թէեւ Ատանացիք մեծ մասամբ հարուստ՝ բայց բնաւ դպրոցներու նպաստամատոյց լինելու փափագ չունին, կրնամ ըսել որ՝ եթէ երբէք եկեղեցեաց հասոյթը չըլլար՝ Ատանացիք դպրոց չէին ունենար։

Վերջապէս այն տարւոյ սեպտեմբերին դպրոցները բացուեցան տեղւոյն ուսում. խորհրդոյ կողմանէ շինուած ծրագրի մը համեմատ, առանց կէտ մ'իսկ գործադրելու կեդր. Ուսում. Խորհրդոյ կազմական կանոնագրէն։ Ներկայ տարւոյս Մայիս ամսոյն դպրոցական քննութիւնք տրուեցան, բայց որո՞ւ ներկայութեամբ, ոչ ուսումն. խորհուրդ, ոչ ուրիշ ժողովական մի անդամ և ոչ ալ դրսէն հրաւիրեալ մը, այլ միայն դասատուք 15 օրէն լմնցուցին 1000-1200 աշակերտաց տարեկան քննութիւնն և բարձրագոյն կարգին շրջանաւարտի վկայականներ տրուեցան. Ի՞նչ էր արդեօք աւարտածնին։ Ուսումնաւարտք ընտանեկան պարզ նամակ մը իսկ կարող չեն առանց տառասխալի գրել՝ թէ Հայերէն և թէ օսմաներէն։ 75000 դահեկանին 25000ը չկրցան վճարել և այդ պատճառաւ դասատուք փոզքեցին առ ուսումն. խորհուրդն որ ի սկզբան առանց մտածելու առատ առատ թոշակներ յատկացուց կարծելով թէ՝ շատ ծախսով շատ արդիւնք կ'ըլլայ։ Այժմ ի՞նչ կարող էին ընել. ուրիշ միջոց չկար՝ բայց եթէ առժամանակ մի խոյս տալ, մին ի Պէյրութ, միւսն յագարակ, երրորդն իւր այգին, չորրորդն իւր գործին։ Այսու չվերջացաւ, այլ աւելի դժուարացաւ գործն և այս անգամ դասատուք և ժողովուրդք միաձայն դիմեցին դարձեալ քաղաքական ժողովին, որպէս զի թէ՝ մնացեալ ամսականները վճարուին և թէ հոգաբարձու ընտրուի. ընդ այս ժողովս խնդրոյն վերջ տալու համար պարտաւորեցաւ 25,000 դահեկան փոխ առնուլ տեղւոյն Օսմ. Պանքայէն և բաշխել դասատուաց, նաեւ փութաց նոր թաղ. խորհուրդ ընտրել, որ ինքն ալ ընտրեց զհոգաբարձուս։

Սոյն նորընտիր հոգաբարձուք մի ամիս յառաջ սկսան գործել ուսումն. խորհրդոյ բոլորովին հակառակ դրութեամբ. ի սկզբան յեկեղեցւոյ ծանուցում ընել տուին, որպէս զի յառաջիկայ տարւոյ համար դասատու ըլլալ փափագողք ի մի հաւաքուին որոշեալ օրին վարժարանի մէջ։ Ահա այս ազդին վրայ Ատանայի մէջ ամեն ոք գնաց հրաւիրատեղին. գացողներուն թիւը 50ի կը հասնէր. Ի՞նչ ընէին հոգաբարձուք, սկսան դասատուները նուազուրդի և աճուրդի դնել, հինգ ոսկի առնողին երեք. չորս առնողին՝ երկու և երկու առնողին մէկ։ Սակայն դժբախտաբար ամէն ջանք ի դերեւ ելան. մէկ դասատու մ'իսկ չկարողացան բռնել, որով նորընտիր հոգաբարձուք յուսահատեալ անմիջապէս իրենց հրաժարականը տուին և մինչեւ հիմա դպրոցական գործերն երեսի վրայ կը մնան՝ մինչդեռ բացման օրերն կը հասնին։ ***

Ատանա

Աստի անտի

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ճենովայի մօտ Տիանօ-Մարինօ գիւղին մէջ եղերական մենամարտ մը տեղի ունեցաւ երկու մանկամարդ աղջիկներու միջեւ, որք երիտասարդի մը շնորհները վայելելու համար իրարու հետ կը կռուէին։

Դանակով մենամարտեցան։ Մեծը, քսան տարու աղջիկ մը, շատ չանցած դանակի հարուած մը ընդունեց սիրտին մէջտեղը. հակառակորդ օրիորդն, այս տեսնելով, իր ոճիրէն սարսափահար, ինքն ալ անձնասպան եղաւ դիակին վրայ։

ԹԷ ՄԻՏՔՆ Ի՛ՆՉՊԷՍ Կ'ԱԶԴՈՒԻ ՕԴԷՆ

Օդին հոգեբանութիւնը ուսումնասիրութեան խոստմնալից առարկայ մըն է, կ'ըսէ Տր. Թ. Տ. Քրօտըրս որ Սայընսի մէջ սապէս կը գրէ. «Շատ քիչ անձինք ծանօթ են փորձարկուներու, դիտողներու և ուրիշներու վրայ ուղղակի մթնոլորտային վիճակներէ յառաջ եկող սխալներու աղբիւրներուն։ Իմ մասիս՝ ես հիացած եմ թէ ի՛նչ սխալ հետեւութիւններ կը հանուին եւ թիւր ըմբռնումներ տեղի կ'ունենան խոնաւ, մառախլապատ օդի ժամանակ, կամ այնպիսի օրերու մէջ երբ օդը ծանրաբեռնեալ կ'ըլլայ ելեկտրականութեամբ և մօտալուտ փոթորկայոյզ ամպերով։ Ինչ որ ինձ յստակ ճշմարտութիւն կը թուէր, վերջերս սխալներով երեւցաւ լի։ Ապահովագրական մեծ ընկերութեան պաշտօնեայ մը պարտաւորուած է իր գործը կասեցնել այդպիսի ժամանակներ՝ տեսնելով որ շատ սխալներ կը գործէր վասնզի հասկցաւ վերջերս թէ իր աշխատութիւններն անօգուտ էին։ Մեծ գործատունի մը մէջ հարիւրին տասնէ մինչեւ քսան պակաս գործ կ'ըլլէ խոնաւ օրերն և փոթորկի նշանները ցուցնող օրերը։ Վերատեսուչն, որու կը յանձնարարուի հրաման մը հաղորդել այս ինչ ժամանակ, այս պարագան հաշուի կ'առնէ։ Հրդեհի ապահովագրութեան գործին մէջ գտնուող շատ անձանց մէջ կայ վարկած մը թէ ամպամած մթնոլորտի ժամանակ աւելի մեծ անհոգութիւններ տեղի կ'ունենան, և հետեւապէս աւելի շատ հրդեհներ կը պատահին։ Երկաթուղւոյ վայրաշարժներու մեքենավարք այսպիսի ժամանակներ նեղութիւն, պատահարներ և աւելի շատ վտանգներ կրելու երկիւղն ունին, և անոնց պատճառ կը համարին մեքենան»։

Տր. Քրոտըրս կը յաւէ թէ իր շրջանին պատկանեալ ուղեղի գործերով զբաղող շատ մը անձանց մէջ համոզում մը կը տիրէ թէ ինչ ինչ շատ զօրաւոր ոյժեր որ յառաջ կուգան «օդի եղանակ» կոչուած բանէն, կը վարեն իւրաքանչիւրին գործը և յաջողութիւնը։

0/0 50 ԶԵՂՉ

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ
յօրինեց
Գ. Մ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Պաղտատլեան և կեդրոնական գրատուներն ի վաճառ հանած են մնացեալ սակաւաթիւ օրինակներն բազմահմուտ հեղինակին սոյն դասագրքին, որ կը խօսի մարմնոց ընդհ. յատկութեանց, ծանրութեան, հեղանիւթոց ձայնի, ջերմութեան, լուսոյ, ելեկտրականութեան, մագնիսականութեան, մակածութեան, և ելեկտրականութեան նորագոյն կիրառութեանց վրայ (հեռախօս, ձայնագիր ևն.)։

Գործը, 300է աւելի էջերով և 235 պատկերներով, անհրաժեշտ դասագիրք մը մեր բոլոր վարժարանաց համար, կը վաճառուի կէս գնով, այսինքն փոխան 20ի, 10 ղրշ.ի։

Դպրոցներու համար զեղչ

Դիմել ի Պաղտատլեան գրատուն, Պոլիս, Սուլթան-Համամ փողոց թիւ 14, և ի կեդրոնական գրատուն, Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշը թիւ 59։ 89 5—6

ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ
ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ
ԳՐԵՑ
ՅԱԿՈԲ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Սրբագրեալ եւ Յաւելեալ

Արդի գիտութեամբ մշակեալ միտք մը չի կարող յարմարիլ հոգեւոր խնդիրներով։ Գիտութեան ասոյգ ճշմարտութեանց աշակերտացն խնդրէ նման հիմունս իրօնց։ Հոգեւոր ճշմարտութիւններն գիտութեան աշակերտաց մտաց յարմարցնել իբրեւ «ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ», ժամանակիս կարօտութիւնն էր։ Նշանաւոր անձինք վկայած են թէ յիշեալ մատեանն լրացուցած է այդ պէտքը։

Ուշադրութեամբ կարդալ պէտք է։

Հեղինակը՝ սոյն հատորը նուիրած է յիշատակին իւր վաղամեռիկ դստեր Օր. Պայծառի, որոյ կենդանագիրն եւ համառօտ կենսագրութիւնը զետեղուած են գրքին սկիզբը։

Գործը կը բաղկանայ 400 էջերէ, ընտիր թղթով, մաքուր տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ կազմով։

ԳԻՆ 12 ՂՐՇ.

Կեդրոնատեղին է Ց. Մատթէոսեանի թղթավաճառանոցն, թիւ 27, Ֆինճանճըլար, Կ. Պոլիս. կը գտնուի նաեւ բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

Այլեւս գործարանատէր Նըլա էֆ Շահպազեան, ի գիտութիւն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց, գրասենեակ հաստատած է Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Եէնի-Խան թիւ 11, 12 ուր կը գտնուին շինութեանց վերաբերեալ մեքենայի եւ ամեն տեսակ ապլիւմներու օրինակներ։ Գիներն յոյժ գոհացուցիչ, հանդերձ վճարմանց դիւրութեամբ։ 37 19—30

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐԱՆՔ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն՝ Հալաճեան խան Քարաքէօյ, կամուրջին մօտ։

Դեր-Գործակալութիւն՝ Պոլիս, Սուլթան Համամ Հաճօբուլօ խան։

Քրէտի Լիոնէն կը կատարէ պանքայի ամեն գործողութիւններ, արժէթուղթերու վրայ փոխատուութիւն։ Արժէթուղթեր աւանդ ընդունելով հաշուըննացներ կը բացուին։ Ֆրանսայի եւ այլ երկիրներու զանազան հրապարակներուն վրայ փոխանակագրեր կ'ընդունուին։ Պորսայի հրամաններ։ Արժէթղթեր կը պահէ։ Աւանդ գումարներ կ'ընդունի եւ ընկալագիրներ կը յանձնէ՝ որոշեալ պայմաններու մէջ։ Պոլսոյ Գործակալութիւնը կը կատարէ պանքայի ամեն գործեր, փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ։ Կ'ընդունի նաեւ ապրանքներ իբր աւանդ, [illegible] տուրքի վճարմամբ, կամ վաճառելու համար ի Կ. Պոլիս կամ ուրիշ երկիր մէջ։

Թիւ 1027 23—25

ՄՕՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մուրէօրի շոգենաւը առտու հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

15/27 Սեպտ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անունք Արժեթղթոց	Թուականը	Ընթացիկ Գինք: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գինք: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,372	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	64 20	64 10
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	42 19
» 30,332,811	100		1	» » C		— —	30 10
» 43,963,396	100		1	» » D		28 05	28 08
Ֆր. 793,000,000	400		—	Ռումէլիի Երկաթուղի	1870	127 25	127 75
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	97 10
Ֆր. 185,631,180	500		5	Բրիորիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,988	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1886	— —	— —
	[illegible]	[illegible]					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 —	8 35
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	— —	4 01
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	5 —
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթուղթ. Լաւրիոնի Հանքին	1878	39 —	37 50
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	472 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 85	6 85
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	520 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	19 34	19 36
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	— —	1 80
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	7 27½	7 42½
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	— —	377 50

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) DԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	2	90
1 ամսուան համար	4	50
1 օրուան համար	1	25
Ռըբօր	—	—
Կանսիլ (Հէվալէսից)	—	50
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	7/8
Փարիզ » Ֆր.	22	93½
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	22½
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	2	75
1 ամսուան համար »	5	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	16
20 Ֆրանքնոց	87	25
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Ռուպլ Թղթադրամ	8	40
Մէճիտիյէ	108	—
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 26 Սեպտ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	42	05
» » C » »	27	75
D (Բացուած »	25	45
D (Գոցուած »	25	67
Ռումէլիի Երկաթուղի »	127	12
Բրիորիթէ »	477	50
Մաքսային Պարտաթուղթք »	506	87
Օսմանիէ »	443	75
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	452	50
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	667	50
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	87
» » 3½% »	108	50
» Իտալական »	83	70
Քրէտի Լիոնէ »	752	50
Քրէտի Ֆոնսիէ »	917	50
Քոնդուառ տ'էսքոմպ »	— —	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2937	—
Եգիպտական Միացեալ »	523	75
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	170
ՎԻԵՆՆԱ 26 Սեպտ.		
Ռումէլիի Երկաթուղի Ֆիորին	67	50
Օսմ. Ռէժի »	219	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	59
« Փարիզի » »	49	30

ԼՈՆՏՈՆ 26 Սեպտ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	25
» » B »	42	37
» » C »	27	62
D (Բացուած »	25	31
D (Գոցուած »	25	31
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	98	75
Փոխառ. 1894 (Երշխ. Եգպ. Հարկով)	104	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	16	56
Այտընի Երկաթուղի »	12	50
Միացեալ Եգիպտական »	103	87
Առանձնաշնորհեալ » »	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	101	93
Ռանթ Հելլենական 5% »	31	75
» » 4% »	35	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	86	50
» » Նոր 6% »	100	12
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	312
ՊԵՐԼԻՆ 26 Սեպտ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	20
Ռումէլիի Երկաթուղի »	111	20
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	93	90
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	300
» Փարիզի » 2 ամիս	80	65
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	— —	—

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համիտիէ փողոց, Թիմուրի խան
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա
Ատանա
Այտըն
Հալէպ
Աղեքսանդրիա
Ադր. Պոլիս
Էնկիւրի
Պաղտատ
Պէրութ
Պրուսա
Դամասկոս
Դանիա
Լառնաքա
Գահիրէ
Լիմասօլ
Մերսին
Նազիլլի
Նիկոսիա
Ուշաք
Փիլիպէ
Բօր-Սայիտ
Ռուսճուք
Սելանիկ
Սամսոն
Իզմիր
Սոֆիա
Տրապիզոն

Պարտաթուղթերու եւ արժէթուղթերու յանձնման փոխարէն առաջ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով։

Դրամագլխոց արժէթղթերու։

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, պարտաթուղթերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու։

Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2½ % մէկ տարուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1½ % վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց աստի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ։

Բերայի գրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, Հելլենական պարտաթուղթեր, Բանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւայլն։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրոմէսներ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի, տարին 3½ տոկոսով։

THERAPIA SUMMER PALACE
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿՆԵՐՈՒ
ԹԱՐԱՊԻՈՅ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՆՈՐ ՊԱՆԴՈԿԸ
ԱՄՐԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՎՈՍՓՈՐԻ ՎՐԱՅ
Յունիս 15էն մինչեւ [illegible] Հոկտ. 1 (Ն. Տ.)
ՃԱՇԱՐԱՆ. — ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ. — ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆՔ. — ԶԱՆԱԶԱՆ ԽԱՂԵՐ. — ԲԱՂՆԻՔ

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաճա ալընաճագ սօֆ վէ բարլաք մուշամմա եաղմուրլըք իլէ եաբըլըրլաճագ օլան մէլպուսաթ վէ գունտուրա ճիզմէնին մունագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշամպա կիւնլէրի Խազինէի Խասսայա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

12 Իյլուլ 310 3—3

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իսկիւտար վէ Գատըգէօյի սու շիրքէթինին անա պօրուլարընտան պիրիֆրագ տայիրէի իմթիազը տախիլինտէքի ամաքին ասքէրիյէյէ սու իսալէսի իչուն պօրուլար թէֆրիշի իլէ թէշքիլ օլունաճագ եօլլարըն ինշաաթընը տայիրէի ասքէրիյէյէ գարշը թէահհիւտ իտէն Մաղնօս վէ գումբանեասընըն իյֆաի թէահհիւտ էյլէմէտէ թաալլիւլ վէ թէէխխուր կէօսթէրմէսի մուգավէլէնին ֆէսխինի իսթիլզամ էյլէմէքտէ վէ սու շիրքէթինին էվվէլճէ ղազէթալար իլէ վագը օլան իլանընտա պուլունու թէեխիտ էյլէմէքտէ օլտուղունա պինաէն միւմաիլէյհ Մաքս վէ Մաղնօս Քարիլը իլանտէն իթիպարէն 3 կիւնէ գատար պիլ գաթ տայիրէի ասքէրիյէյէ խըպարթը վիճուտ իտէրէք թէահհիւտաթընը հիւսնը իֆասընը թէէմին իտէմէտիքլէրի սուրէթտէ գօնթուրաթօսը ֆէսխ օլունարագ ախէրէ իհալէ օլունաճաղը իլան օլունուր։ Նօ. 10 1—3

Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ—Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԸՆԿ.
49—52 Կ. ՊՈԼԻՍ ԹԱՀՄԻԶ ՓՈՂՈՑ 52—49
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ ԵՒ ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԱՑ

چایجی عوادیس علیمیان و کیغورق هوناتیان در سعادت تحمیص سوقاقی نمرو ٥٢
ABEDIS ALEMIAN & KEBORK XOBHANIAN
Κ/ΠΟΛΙΣ ΟΔΟΣ ΤΑΧΜΙΣ 52
AVEDIS ALEMIAN & KEVORK HOVNANIAN
STAMBOUL RUE TAHMIS 52
MARQUE DEPOSÉ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ ԵՒ Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ
Թաhմիզ փողոց 52

Չինաստանէն և Ճաւայէն հասած են և հետզհետէ կը հասնին նոր տարուան բերքերէն ընտիր թէյեր որոնք կը ծախուին մեր 52 թիւ վաճառատան մէջ։ Իսկ նոր պայմանագրութեան մը համաձայն՝ 49 թիւ վաճառատան մէջ անմրցելի աժանութեամբ կը վաճառուին անգլիական և ֆրանսական հազարումէկ տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, հռչակաւոր Հիւնթլէյ-Բալմէր, Բէք-Ֆրէյն և ուրիշ ականաւոր գործարաններու թարմ պիսքիւիթներ, ֆրանսական գօնֆէօդ յօդելոյ և ժօլոյ։ Նաեւ տեղական շօքոլա որ Անգլիոյ մէջ իսկ մեծ համբաւ շահած է։ Ընկերութիւնս մասնաճիւղ մ'ալ ունի Պահճէ-Գաբու Մաքսատան նոր գուա թիւ 14։ 10 23—60

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,054,687
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐՒՈՅ 2,789,437

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,293,630
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,015

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գործնական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև քիչ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամոթղթերն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 ^ա^ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՅԵՐՈՒՍԱՆ Գործակալ Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերու

881

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՔ — Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՔ

ԳՈՆԻԱՔ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱԶԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՑԱՆՑՆԱԿԱՏԱՐ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ Ն. Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892) — ԱՐՔՍՈՒՆԵԱՑ Ն. Թ. Բ. ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ԿՈՆՍՏԱՆԴԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

[illegible]

ՍՊԱՌՈՒՄ.— [illegible] 1892ին [illegible] 1893ի [illegible] 12,314 ՄԵՏՐԻԿ ԵՒ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՈՆԻԱՔ [illegible]

ՍՊԱՌՈՂՔ.— [illegible] (Գերմանիոյ համար) [illegible]

[illegible] 4,042 [illegible] 93. [illegible] 5,704 [illegible] 65. [illegible] 1,729 [illegible] 47. [illegible] 436 [illegible] 6. [illegible] 185 [illegible] 7. [illegible] 174. [illegible] 44. [illegible] 12,314, [illegible] 219։

[illegible]

[illegible] 1,000,000 [illegible] ԻՐԵՆՑ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՆԻԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՑԱՐՄԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ։ [illegible] 100,000 Ֆրանք. [illegible]

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԵԼՈՍ» (ԱՑՓԻ)․ Ի ՊԻՐԷԱՑ «ԱՊՈԼԼՈՆ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

778

ԻՒՂՆ ՊԱՐ. ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

[illegible] 100ով 5 [illegible]

Նո. 5 2—3

[illegible] 600,000 [illegible] 4,90; [illegible] 48,000 [illegible] 2 [illegible] 14 [illegible] 9000, [illegible] 2 [illegible] 14 [illegible]

[illegible] 3 [illegible] 19ննք [illegible] 100ով 5 [illegible]

Նո. 6 2—3

[illegible] 310 [illegible] 20 [illegible] 62½ [illegible] 10 [illegible]

Նո. 7 2—3

[illegible] 15ննք [illegible] 17ննք [illegible] 100ով 5 [illegible]

Նո. 8 2—3

[illegible] 3,000,000 [illegible] 3½,000,000 [illegible]

Նո. 9 2—3

[illegible]

VICHY

[illegible]

CELESTINS.— [illegible]

GRANDE GRILLE.— [illegible]

HOPITAL.— [illegible]

[illegible]

[illegible]

La VELOUTINE

[illegible]

CH^les^ FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

KONIAK
N. MICHIOTI
ΜΗΧΙΩΤΗ
ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS

Երեք աստղով շիշը 30 դրուշ. — Երկու աստղով ½ շիշը 15 դրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 դրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ [illegible] 12 դրուշ։

ԿԱՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԸՐ

[illegible]

THE SINGER MANF'G. CO. TRADE MARK

[illegible] Թիւ 1058

53—78

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

[illegible] 15

[illegible]	Ֆրանք	10,000,000
[illegible]	»	7,650,000
[illegible]	»	69,244,813
[illegible] 1892 [illegible]	»	15,328,801
[illegible]	»	176,000,000
[illegible]	»	114,500,000

[illegible] ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆԿԱՆ. [illegible] 42

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶՄՈՒՆԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱՏ ԿԻՐ

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS
VIANDE QUINA

[illegible]

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 1057

[illegible]

SELS EFFERVESCENTS LE PERDRIEL

SELS DE LITHINE
Effervescents
LE PERDRIEL
Contre la Goutte, la Gravelle et les Rhumatismes
Assimilation Sûre.

ANTIPYRINE
Effervescente
LE PERDRIEL
Contre Douleurs, Migraines, Mal de Mer, etc.
Ne produisant ni Crampes ni Nausées.

LE PERDRIEL et Cie, Paris.

ԱՒԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԽԱԳՈՒՆԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

[illegible]

[illegible] ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ [illegible] Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԽԱԳՈՒՆԵԱՆ [illegible] թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ՏԻՐ. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — ԱՆԳԼՈ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ — Հաստատեալ 1852
(ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ)

[illegible]

[illegible] 88

Royal Windsor

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

[illegible]

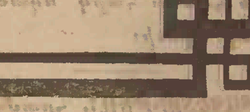

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՒԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 12/24 [illegible]
Գշ. 13/25 [illegible]
Դշ. 14/26 [illegible]
Դշ. 14/26 [illegible]
Եշ. 15/27 [illegible]
Ուր. 16/28 [illegible]

[illegible] 18/25, [illegible] 905

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

[illegible]

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
[illegible]	7718	[illegible]	4545
[illegible]	7718	[illegible]	4501
[illegible]	7391	[illegible]	3574
[illegible]	7268	[illegible]	2408
[illegible]	5587	[illegible]	2331
[illegible]	5517	[illegible]	2165
[illegible]	4809	[illegible]	2246
[illegible]	4557	[illegible]	2144
[illegible]	2143	[illegible]	1899
[illegible]	1876	[illegible]	1855
[illegible]	1614		

[illegible] 6 (Ն. Տ.)։

[illegible]
Thomas C. Joly
[illegible] թիւ 401
[illegible] 933

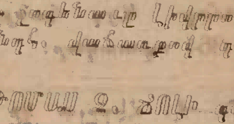

ՄՌՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2400
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

[illegible] 18ին [illegible]

[illegible] 847 31 [illegible]

Պատասխանատու Մ. ՏԱՐԻՆՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ